

1848—49. TÖRTÉNELMI LAPOK.

Hirdetések a kiadóhivatalban vétnek fel.

Fetelés szerkesztő:
KUSZKÓ ISTVÁN,
az ereklye-múzeum őre.A lap szellemi és anyagi részét illető közlemé-
nyek az ereklye-múzeum őre címére küldendők.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kolozsvár, Széchenyi-tér 27. sz.Előfizetési díjak:
1/4 évre 1 frt, 1/2 évre 2 frt, egy évre 4 frt.

Kéziratok nem adatnak vissza.

KOSSUTH LAJOS

1802 szept. 19., 1894 márcz 20.

A haza legnagyobb embere, *Kossuth Lajos* meghalt. Történelmünk vezéresillaga, a nagy napok-zászlója levetette porhüvelyét, hogy megszabadult lelke átrepülve a bérceken, visszatérjen regimentjéhez, hűséggel szeretett öreg katonái közé s elfoglalhassa legméltóbb helyét, a nemzet fiainak és leányainak szívében. Kossuth Lajos halála bár nem jött váratlanul, ihlettel, lelkesedéssel, hazaszeretettel töltse be.

Nem hétköznapi fájdalom volt az, a mit a nemzet minden fia, minden leánya érzett, az *megszentelt* fájdalom volt, mely a szívet megtölti, magával ragadja s nemes tettekre hevíti.

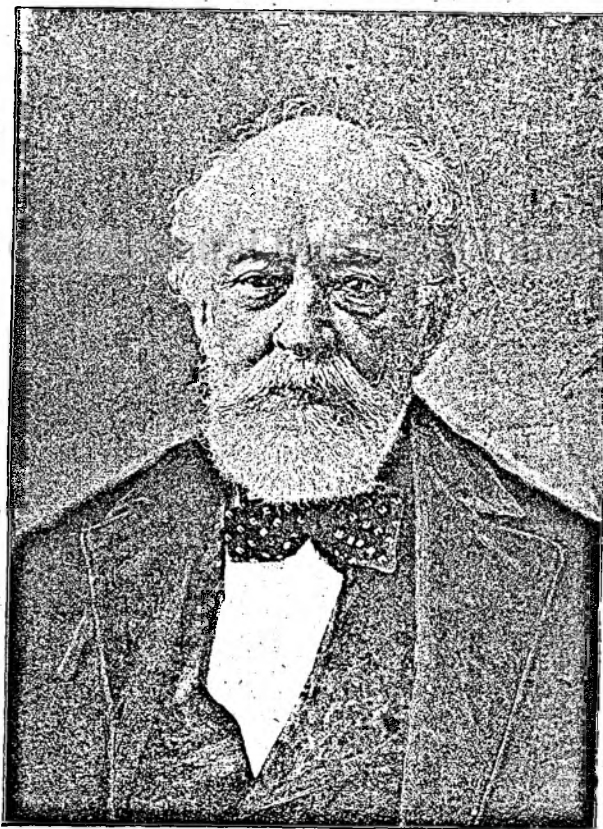
Kossuth Lajos halála husvét előtti nagyhéten, kedden, márczius 20-án éjjel 10 óra 55 perczkor következett be.

A megváltó szenvedése emlékére szentelt héten mult ki az, kinek élete, tettei annyira hasonlatosak a megváltóéhoz s kinek emléke ép oly kegyeletben fog részesülni az idők évszázain át, mint Jézus Krisztus emléke.

A tavasz első hajnal-sugarával szállt az ő tiszta lelke a legfőbb Hadurhoz, az alkotóhoz s innen 21-én reggel ragyogó napsugárral jött közénk, hogy sziveinkben a fájdalom helyét

A turini remetéhez szállt akkor első gondolatunk s ma midőn sirja fölött állunk, kijelentjük, hogy a „Történelmi Lapok„ egyike kíván lenni ama fáklyának, a mely emléke fölött világít s melynek világító anyagát Kossuth katonái, ma már öreg testtel, de nem lankadó szívvel és ifju lelkesedéssel hordják össze mindaddig, mig szellemük a fellegeten túl találkozik.

A Szerkesztő-bizottság.

Kossuth Lajos

A „Történelmi Lapok“ legelső száma 1892. év elején a Kossuth Lajos nevével kezdte pályafutását. A lap akkor elmondta, hogy Kossuth volt az, a ki a nemzetnek világot gyújtott a sötét éjszakában, a ki a szabadság, egyenlőség és testvériség zászlóját kitűzte.

Lángoló betűkkel a sajtóban, varázsigékkel az életben öntudatra keltette, önérzetre ébresztette nemzetünket.

Működése, melyből lángész, lelkesedés, óriási lelkierő, a hazaszeretet ritka példája s önzetlenség sugárzik, arany-szálakkal van beleszővődve, felbonthatatlanul nemzeti ébredésünk s önvédelmi harcunk történetébe.

Nevét ragyogó betűkkel önmaga írta be a nemzet történetkönyvébe.

Kossuth Lajos betegségéről, halála részleteiről, temetéséről a lapok nap-nap után terjedelmesen megemlékeztek. Méltóképen összefoglalni ezeket csak úgy lehetne, ha néhány kötetben dolgoznók föl, miként Széchenyinnél, az államférfiu fiaí tették, az adatokat Ez lapunk keretén kívül eső feladat lévén, a mit lapunk keretébe beilleszthetünk, az alábbiakban foglaljuk össze :

Kossuth Lajos életrajza.

(A „Történelmi Tárca-Napló“-ból)

KOSSUTH LAJOS

1802—1894.

Született 1802. szept. 19-én Monokon, Zemplén megyében. Tanult Sátoralja-Ujhelyen, Sárospatakon. Pesten jurátuskodott. 1830-ban tartotta első nagyhatásu beszédét Sátoralja-Ujhelyt. 1832-ben a pozsonyi orsz. gyűlésen. 1834-ben az „Orsz. gyűlési tudósítás“-okat szerkesztette, mely kéziratban jelent meg, hogy a cenzurát elkerülje. 1836-ban a „Törvényhatósági tudósítás“-okat szerkesztette az előbbi folytatásául. E működéséért 1837. márczius 4-én elfogták és 1840 ápril 29-én szabadult ki.

„Pesti Hírlap“-ot szerkesztette. 1843—44-ben a Védegyletet alakította. 1847-ben a pozsonyi országgyűlésen (1848—49-beni szereplése a „Történelmi Lapok“ folyamaiból ismeretes.)

1851. szept. 1-ig Kiutahiában tartózkodott. Itt felbérelt horvát orgyilkosok támadták meg, a magyar emigránsok mentették meg életét. A kamarilla 1851. szept. 22-én Andrási Gyula gróffal és 35 menekülő társával „in effigie“ felakasztatta.

Hat dicsőségteljes hetet Angliában töltött. Innen diadalmenettel vonult be New Yorkba. 1852. jul. 10-én Európába térve, az emigránsokat szervezve nagyobb akcióra készült.

1859. máj. 6-án Párisban szervezte a Magyar Nemzeti Igazgatóságot és megbuktatta a kamarillával rokonszenvező angol kormányt. Szervezte a magyar legiót. Pörben állt Ferencz József császárral a pénzverési jogügyletben. E pör az angol bíróság előtt 1861. jun. 22-én dönt el. A magyar legió 1866-ig fennállott és fennállásával hozzá járult az 1867. kiegyezés létesüléséhez, mely után Kossuthnak csak a származás maradt, melyet Ihász Dániel haláláig híven megosztott vele.

Kossuthot ez idő alatt több helyen választották meg képviselőnek. 1874. nyarán is felkereste egy küldöttség Czeglédéről.

1879-től megírta „Iratái“-t az emigrációból, melynek IV. kötete mult év végén látott napvilágot. E munkája idején tette őt az 1879. évi 50. t. cz. 31. §-a hontalanná.

Erre írta Ábrányi Emil:

„A ki szabad hazát millióknak adott,

Annak a magyar föld, — óh ez hogyan fájna,

Annak a magyar föld többé nem hazája.“

Mint számüzött küzdve a hontalanság keserű érzetével, mint szegény ember küzdött a megélhetés keserű gondjaival egész haláláig.

Meghalt 1894 márczius 20-án éjjel 10 óra 55 perczkor idegen földön, Turinban.

Kossuth Lajos ős nemes családból származott. Családja ekként vezethető le:

Udvardi Kossuth

Udvardi András és Pál (1391.)

Fülöp

László

Kossuth Tamás (1489.)

Mihály

Mátyás

neje Rákóczy Mártha)

András

(neje Zathureczky Katalin)

János

(neje Nedeczky Anna)

Miklós

(neje Borcsányi Magdolna)

Dániel

Pál

(neje Rokcsányi Katalin)

Pál

(neje Beniczky Zsazsónna)

László (1768. † 1839.)

(neje tyrlingi Vöber Karolin)

Lajos.

Kossuth Lajos hamvait Magyarországra hozták neje és leánya holttesteivel együtt, kiknek hamvai idáig Genuában porladoztak.

Temetéséről, melyen Kossuth iránt a magyar nemzet osztatlan szeretete, elhunytá fölötti mély bánata, honszerelme egész nagyságában készűl megnyilatkozni, fenségével, magasztosságával, nagyszerűségével páratlan volt a világtörténelemben.

A temetés Turinban 1894. márcz. 28-án, Budapesten pedig ápril 1-én történt.

Egy jóslat.

Érdekes egy kirándulására való visszaemlékezése, melyet önmaga ilyformán mond el. Mintegy 15 éves fiu lehetett, midőn egy szép nyári estén ifjú ábrándokba merülve, messze távozott el a szülői háztól. Messze az Ondava partján, hirtelen nagy vihar támadt, mely arra kényszerítette, hogy egy cigány-család sátorában keressen menekvést, melyet a közel erdőszélén pillantott meg.

A gondatlanul élő család szívesen fogadta s mlatt az ég villámloit és dörgött, a család ósanyja megfogta kezét, hogy jóslatot olvasson ki belőle.

A vén cigány-nő jóslatát így fejezte ki: „Te egykor nemzeted megszabadítója fogsz lenni“.

„Nem tudom“ — mond Kossuth — „mily benyomás mondatta e cigány-nővel a jóslatot, mely kísérve a természet csodás tüneménye által reám fokozott hatást gyakorolt, de jövőmre ez irányadó volt. Soha sem voltam — ugymond — babonás, de e pillanattól fogva a szabadságérzet tudata ébredt fel bennem, melyet átyám függetlenségérzete öntudatlanul táplált és növelt s ezentűl a történelemnek és jognak szenvedélyes tanulmányozása juttatott azon demokratikus meggyőződésre, mely minden léptemet vezérelte.“

Kossuth végpercei.

Kossuth Lajos két hétnél tovább tartó kínos betegsége után jobb létre szenderült. A hatalmas államférfi márczius 20-án éjjeli 10 óra 55 perczkor meghalt. Végperceiről a következőket táviratozták:

Nincs ember Turinban, a ki az első perctől fogva a legnagyobb aggodással és a leggondoskodóbb figyelemmel ne kísérte volna Kossuth Lajos betegségének lefolyását. És ez a nagy részvét márczius 21-én nyilatkozott meg a maga valóságában, a mikor kétségtelenné lett, hogy csak órák, csak perczek vannak még hátra Kossuth Lajos életéből. Tudta mindenki, hogy nincs mentés számára, de mégis reménykedtek. Sűrű csoportok állottak a haldokló háza előtt és részvéttel hallgatták a beteg nagy szenvedéseiről kiszivárgó híreket.

Mert nagyok voltak Kossuth szenvedései az utolsó órákban és ő öntudatlanul volt. Néha a fejébe kapott és homlokát simitgatta, máskor ingét és vankosát igazgatta. Ha nem kellett neki a tejbe kevert tojás, a melyet az oxigén belelegzés mellett adtak neki, akkor tagadólag intett fejével, a mi a mellett szól, hogy nem veszítette el öntudatát.

Este hét órakor megállott a betegszobában Kossuth régi fali órája és a kik megtudták ezt, szomorú sejtésekkel teltek el. Borzasztó perczek következtek egész éjfélig, míg a katasztrófa megtörtént. Tizenegy óra előtt öt perczcel jött az ebédlőben várakozó újságírókhoz Aulich titkár és remegő hangon jelentette:

— Meghalt!

Tudták, hogy megtörténik ez a csapás és mégis úgy hatott ez a szomorú hír, mintha váratlanul, készületlenül talált volna mindenkit. Halálos csend lett, de pár percz múlva hangos zokogásban törtek ki az emberek. Több újságíró sirva besietett a halottas-szobába, a honnan épen akkor jött ki roskadozó léptekkel Ruttkayné.

Gyorsan elterjedt a halál híre és rövid idő múlva az egész Turin tudta, hogy Kossuth Lajos 1 óra öt perczcel éjjel előtt meghalt, épen abban a pillanatban, a mikor a szobájába belépő Károlyi Gábor gróf felé kezét nyújtotta.

Az utolsó perczekben benn voltak a szobában: Ruttkayné, Kossuth Ferencz és Lajos, Ambrozovicsné és a fiai: Dezső és Lajos, Helfy és felesége, Károlyi Gábor gróf, Benyovszky gróf és az összes orvosok.

Mindannyian a halott kihült kezeit csókolgatták és Károlyi Gábor gróf szeliden felnyomta a halott állát.

Kossuth a ravatalon.

Turin, márcz 22.

A halál pillanatában mintha glória vette volna körül a kormányzó arcát; mintha márványszoborral vált volna.

A milyen rettenetesen szenvedett, oly könnyen halt meg. A nagy halott vaságyon nyugszik, álla föl van kötve. Az ágy mindkét oldalán éjjeli szekrény. Felesége arczképén friss virág van. Három gyermekének fiatal arczképe a halottal szemben a falon függ.

KOSSUTH LAJOS

1849.

Megható látvány a történelmi nagy alak kiszemelt testét ily egyszerű vaságyon látni. Szép, klaszszikus vonásai feledhetetlen benyomást gyakorolnak mindenkire. Feje magasan nyugszik a hófehér párnán. Komoly, de szelid arcvonásai nem árulják el, hogy mennyit szenvedett, sőt mintha az örök béke szállt volna reá, arczáról a megnyugvás fonsége tükröződik vissza. Hófehér szakála és bajusza tiszteletre gerjesztő. Ugy látszik, mintha aludnék, csak alakja tetszik kisebbnek.

A halott fekete polgári ruhába van öltöztetve, két oldalt pihenő kezein fekete kezlyü van.

Agya köröskörül el van halmazva élővirággal, feje és lába körül kedvencz virágai, ibolya, orgona és jáczintcsokrok vannak. Ruttkayné teljesen meg van törve. Csak nagynehezen tudták rávenni, hogy a kimerülés után végre lepihenjen. A család többi tagja virrasztottak a halott fölött. Ferencz nem tudott atyja tetemétől megválni. Szemben ült a nagy halottal. Már két hét óta nem volt ágyban és megtörve, kisírt szemekkel folyvást és mereven nézi apja arcát.

A temetés.

A temetésre nézve a következő intézkedések történtek:

Kossuth Lajos tetemét nagypénteken, üvegfedelű koporsóba zárták és húsvét vasárnapján este a halottas házból a piemonti protestánsok, a Waldensisek templomába vitték, hol hétfő reggeltől fogva a közönség láthatta a koporsót.

Kedden este Genuából Kossuth Lajosné és Kossuth Vilma tetemeit Turinba szállították, melyeket a nagy halottal együtt szállítottak Budapestre a Turinból este 9 óra 40 perczkor induló személyvonattal.

Mig a genuai vonat megérkezett a két koporsóval, Kossuth Lajos hat hét óráig volt kitéve az állomáson felállított fényes ravatalon. Kossuth holttestét Ausztria elkerülésével, Velence és Fiumén át szállították haza.

Kossuth két fia haza kísérte a három koporsót.

Kossuth fainak gyászjelentése.

Kossuth fiai következő gyászjelentést adták ki:

„Mély fájdalommal jelentjük, hogy atyánk, Kossuth Lajos, 1894. márczius 20-án este 10 óra ötvenöt perczkor elhunyt. Kelt Torinoban, 1894. márczius 21-én. Kossuth Ferencz, Kossuth Tivadar.“

Kossuth Lajos temetése.

A turini temetés.

Turin, márczius 28.

Két nemzet népe adta meg ma a hazatérő halott Kossuth Lajosnak a végtiszteességet.

Egész Turin talpon volt, de azért a legpéldásabb rend volt mindenütt.

Pont kilenczkor a család tagjai és valamennyi itt időző magyar küldöttség bevonult a templomba zászlókkal és koszorúkkal.

A templom zsufolásig tömve volt.

A ravatal mellett a templomban Türr István a marsalai ezrek nevében mondott beszédet. Utána Voli turini polgármester Márkus József Budapest alpolgármestere és Rohonczy Gedeon beszéltek.

A beszédek elhangzása után Peyrot lelkész lépett a szószékre és imát mondott.

Ezután Veres József országgyűlési képviselő, orosz-ágostai evangélikus-lelkész mondott gyászbeszédet.

A koporsót ezután a négylovas halottaskocsira tették s a kocsí két oldalán magyar diszruhás diákok kísérték kivont karddal. A halottaskocsi után a gyászoló család tagjai s nyomukban ötven zászló alatt a magyar és olasz küldöttségek. A magyar küldöttségek tagjai nagyobb részben diszmagyarban voltak.

A halottasmenet egyenesen a vasut felé indult.

Az egész utvonalat óriás embertömeg borította.

Az indóház előtt Turin város diszörsege tisztelgve fogadta a koporsót.

Az óriás tömegeből is kitűnnek a vörösinges garibaldisták, a kik a pályaház főhomlokzatának arkádjai alatt állanak.

A koporsót bevitték a feketével bevont halottas szobába, a hol ravatalra tették a koporsót.

Itt Voli polgármester beszéddel adta át a halottat Budapest küldöttségének. A beszédre Márkus József alpolgármester magyarul, Helfy Ignác olasz nyelven válaszolt, köszönetet mondva a magyar nemzet nevében Turin városának és Olaszországnak. Az országgyűlési pártok nevében Rohonczy Gedeon, Szentiványi Árpád és Bartha Miklós beszéltek.

Leirhatatlan volt az a meghatottság, melylyel Turin népe utolsó „Isten hozzád”-ot mond Kossuth Lajos hazainduló holttestének.

Este kilencz óraker indult el a vonat, a mely Kossuth holttestét hazaviszi Magyarországra.

A halottasvonat egész Olaszországon keresztül valóságos diadalutatót tett. Az olasz városok és községek, a hol a vonat megállott, mindenütt zászlók alatt polgármestereik alatt vonultak ki és megkoszorúzták a koporsót.

A halott útja.

Budapest, márczius 30.

Dráva-Mogyoród határán ért a Kossuth Lajos holttestét hozó vonat először magyar földet.

A vonat berohogott a pályaházba s sok száz ember megborzad attól a nagy gondolattól, hogy Kossuth Lajos idehaza van s aztán göresös zokogásba kezd, mért hogy koporsó a hazaszállítója?

A halott vezér fiai szállanak le a vonatról. Ők is megrendülnek, megérik a magyar föld varázshatását. Kossuth Ferencz kiszáll, kezébe ragadja az egyik, gyászfátyollal bevont nemzeti zászlót és így szól:

— Hazám földjére lépve, az első zászlót, a mely elem kerül, megcsókolom.

Aztán megcsókolja a zászlót. A zászlótartó, az öreg Széll György, sirva hajtja meg a lobogót. A néptömeg megindulva látja, hogy a meghalt vezér fia hűséget fogad a nemzeti eszmének, azután odacsoportosul ahhoz a sötét kocsihoz, a melyben maga a vezér aluszsa örök álmát.

Ahítatos szent félelemmel mered rá tekintete, aztán ima kél szívében a nemzet halottja örök nyugalomáért. Imáiközben a vonat elindul a magyar haza belsejébe.

Hat óra tizenöt perczkor érkezik Csáktornyára, az első magyar városba, a Zrinyiek régi fészkebe.

Itt üdvözli először hivatalosan Kossuth Lajos koporsóját a magyar haza. Az egész város napok óta tömve van idegenekkel. Csupa fővárosi és vidéki ember, a ki szemtanuja akar lenni, hogyan fogadja a magyar föld azt, a ki megrázkódtatta és új életre fakasztotta.

Tegnap a küldöttségek egész sora érkezett a kiket alig tudtak elszállásolni.

A régi Zrinyi váron fekete zászló leng és gyászlobogó van a város minden egyéb házán is. A magyarságnak ez az exponált végvéra kétszeresen érzi a nemzetet ért csapást és kétszerezett a fájdalma, mert hisz ő fogadja elsőnek azt a koporsót, a mely Kossuth Lajos halandó testének lakásává lett.

Erre a fogadásra izgatottan az önsanyargatás fájdalmas büszkeségével készülődik a határ város.

Hajnali négy óraker jelt adtak a kürtösök és mozsárdurrogás szólitotta a lakosságot és küldöttséget a főtérre, a melyen tengernép gyűlt össze. Innen a nagy menet a gyönyörűen drapírozott pályaudvarba ment. Elöl a város hatóságai, a képviselők diszmagyarban és a hölgyek mély gyászba, sűrű fekete fátýollal

A Szózat hangjai kísérték az érkező vonatot, a mikor az emelvény előtt megállott. Sorra

kiszállottak mindazok, a kik Kossuth Lajos hamvait kísérték. Először Kossuth Ferencz és Kossuth Lajos Tivadar, majd Ruttkayné, gróf Károlyi Gábor, Helfy Ignác, Lukáts Gyula és Márkus József alpolgármester, továbbá Basso orvos és Giorgió, Kossuth hű szolgálója.

A komor ének el sem hangzott még és Szilágyi Gyula evangélikus lelkész lépett az emelvényre. Rövid bevezetés után imát mondott.

Ezután Polónyi Géza és Csertán Károly alispán beszéltek. Ezekre a beszédekre Kossuth Ferencz válaszolt. Ezután bemutatták a küldöttségek tagjait.

Nyolcz óra felé a vonat tovább indult és Kossuth Lajos holttestének egész Budapestig igazi diadalutója volt.

Csáktornyán tul nem volt örház, nem volt utátjáró, a melyen temérdek ember ne csoportosult volna, hogy a maga szeretetének gazdagságával megadja Kossuth Lajosnak a végtisztességet.

KOSSUTH LAJOS

1848.

Murakirály, Kottori, Mura-Keresztur vidéke az állomásra gyűlt és rögtönzött fekete zászlók alatt várta a halotthozó vonatot.

Siófokon, Balaton-Szent-Györgyön, Bolgárdon az emberek zokogva borultak egymás nyakába a vonat láttára.

Székesfehérvárott fekete volt a pályaház egész környéke a sok embertől. Itt Havranek mondott csengő hangon üdvözlő beszédet

A beszédre Kossuth Ferencz felelt.

Óriási hatása volt a beszédnek.

Sirva fordult a közönség a gyászvagonhoz és megrendítő lelkesedéssel tépett le egy-egy levelet a künn csüngő koszorúból.

Egy óra öt perczkor ismét megszólalt a gyászzene. Kossuthék ott álltak az ablaknál, bucsut intettek és levett kalappal nézte a közönség, mint robog tovább a gyászvonat Budapest felé.

Budapesten.

Az egész magyar főváros talpon volt s a nyugati pályaudvarhoz vezető utakon több százezer ember állott.

A közönség két órára egészen megtöltötte a pályaudvar érkező és induló oldalát is. Az időközben befutó vonatok ezrével hozták az idegeneket, a kiknek nagy része beolvadt a várakozók impozánsul nagy, de csendes tömegébe. És a bejárók fehér zsinórral beszegett nehéz függönyei mögül még egyre jöttek képviselők fekete díszmagyarban, városi tanácsosok, karjukon elfátyolozott nemzeti színű szalaggal, agg honvédek kopott uniformisukban, a melyet egykor a kormányzó hívó szövegére öltöttek magukra, deputációk megszámlálhatatlan sokaságban. És eljött a legszomorubb deputáció is, Damjanich Jánosné, vezetése alatt: a magyarországi és erdélyrészi hölgyek küldöttsége. Csupa asszony, talpig gyászban, sirástól égő szemekkel. Ott huzódtak meg az öreg honvédek vörös egyenruhája mögött, hozva magukkal még mélyebb gyászt a rengeteg sötétségbe.

A képviselőház tagjai pártok szerint csoportosultak közvetlenül a bejáró előtt.

Semmi földi zaj nem zavarta meg azt a pillanatot, a mikor a balottas vonat a ketté nyitott emberáradatba befutott. A közönség, a melynek egy része felkuszolt a pályaudvaron időző vasuti kocsikra, némán, kalaplevegébe köszöntötte azt a feketére bevont vaggont, a melynek nyitott ajtaján keresztül látható volt a sárga tölgy-fa koporsó.

Kossuth koporsója a második kocsiban volt.

Elsőnek a két Kossuth-testvért, Kossuth Ferenczet és Kossuth Lajos Tódort ismerte meg és köszöntötte némán, kalapját levéve, kendőjével integetve a közönség.

Könnyezve nyujtottak kezét Gerlőczy Károly polgármesternek, a ki bevezette a két fiut a váróteremben pálmák közé állított ravatalhoz.

A közönség tisztelettel nyitott utat a mögöttük ingadozó léptekkel haladó Ruttkaynének, a kinek arczán, földig érő fátyolán keresztül is látni lehetett az átélt nagy szenvedéseket. Nem tudta fájalmát visszafojtani. Hangosan zokogott.

Egyszerre csak hozták a koporsót. Kemény, sárgára fényesített tölgyfából van, oldalán sárga rézfogókkal. Nincs rajta semmi dísz, csak a tetejére van egy nagy fekete kereszt faragva, a mely végigfutja az egész koporsót. A láb fölött fémtábla van rajta az irás mindössze ennyi:

KOSSUTH

A koporsót letették a ravatalra, mire Márkus József a drága hamvakat beszéd kíséretében átadta Gerlőczy polgármesternek.

Mire Kossuth Ferencz ezzel a pár szóval felelt:

Átadjuk legnagyobb kincsünket: szívünket, az ország szívének: a fővárosnak.

És ezzel a koporsó átadásának hivatalos ceremóniája bevégeződött. A közönség kitódult a pályaudvar kerijébe, a mely fekete volt a nagy embertömegtől. A környékbeli házak ablakiból asszonyok és leányok fekete kendőket lobogtattak az egyszerű tölgyfakoporsó üdvözlésére. A férfiak pedig kalapot emeltek és némán követték a sötét gyász egyetlen fehérségét: a halott ezüst-cziradás üveghintáját.

Igy vonult be szomorú diadalutján százezrek sorai közt Kossuth Lajos Magyarország fővárosába és a Nemzeti Muzeumba, a hol ravatalra tették.

A temetés Budapesten.

Budapest, április 1.

Eltemettük őt, a legnagyobb magyart. Nem látott még hasonló gyászpompát, fényesebb temetést széles e világ, mint a milyen Kossuth Lajos temetése volt. Budapest, az ország szíve, a mai napon szinte csodálatosan megnövekedett. Az egész nemzet érzelmének ilyen nyilatkozását nem láttuk még soha.

Az országból idesereglettek százezrek előzőnlötték az utcákat s talpon volt maga a főváros lakossága,

KOSSUTH LAJOS

Amerikában készült 1851-beli fénykép után.

örege ifja. Mindenki részt kért a nemzet gyászából, mindenki gyászolt, mindenki zokogott. A haza atyját méltó módon temette el hű magyar népe.

Kellemes szép tavaszi nap kedvezett a temetésnek. Egy-egy felhő mutatkozott ugyan az égen, de csakhamar elűzte a nap, melynek ragyogó fénye világította meg Kossuth Lajos utolsó útját.

A gyászszerartás a milyen egyszerű, éppen olyan fenségesen komoly volt. Hazafias dalok, hazafias beszédek hangzottak el a koporsó fölött, a mely körül ott voltak a nemzet jobbjai mély gyászba merülve.

Köröskörül a muzeum tájékán ember ember hátán szorongott.

Tömve volt a kert, a tér, az utcza, minden háznak ablaka és erkélye. És ez a sokadalom volt végig azon a hosszú utvonalon, a melyen a gyászmenet végig haladt. Itt-ott hatalmas tribünök emelkedtek, a rogyásig megtelve néző közönséggel.

A nézők számát hozzávetőleg egy fél millióra tesszük. A menetben legalább is ugyanennyi vett részt. Egy millió ember volt tehát jelen Kossuth Lajos temetésén. És ez a rengeteg tömeg a legszebb rendben vonult végig a városon, a nélkül, hogy a rend egy perczre is megbomlott volna.

Pedig a rendet fiatal emberek és tűzoltók tartották fenn, rendőrnek nem volt se hire, se hamva. A közönség példásan viselkedett mindvégig.

S milyen káprázatos és festői volt ez a felvonulás!

A magyar uriosztály mellett ott volt a polgárság, a nép a maga sajátos vidéki öltözékében, öreg honvédek régi atilláikban kardosan, a képviselők fekete magyar diszben. Mennyi érdekes szép magyar ember egy csapatban. A külföldiek, kik szintén nagy csapatokban sereglettek ide, el voltak ragadtatva a temetés nagyszerűsége által.

Igy csak egy nagy nemzet gyászolhat.

És a merre a menet elvonult, egyre zengett a Kossuth-nóta, mely oly bánatosan vegyült a harangok zugásába. Az utczákon zokogtak a nők és kendőikkel integettek utolsó istenhozzádot a nagy halottnak, a ki most már itt aluszsza örök álmát az édes hazai földben.

A gyászszerartás.

A nemzet nagy halottjának ravatala teljes diszben pompázott. Főnt a menyezeten villamoslámpák égtek, alant nyolcz sor gyertya világított. A koporsó négy sarkán egyetemi ifjak kivont karddal diszmagyarban álltak őrséget, két oldalt pedig öreg 48-as honvédek, a kik Cserey Ignác honvédezredes és menedékházi parancsnok vezetése alatt vonultak ki. A ravatal körül és a lépcsősarnokban gyülekeztek a notabilitások, közéletünk kitűnőségei, a kik közül igen sokan diszmagyarban jelentek meg.

A miniszterek közül senki sem jelent meg. Annál többen voltak a képviselők, a kik kilencz órakor testületileg jöttek át pártkülönbség nélkül a képviselőházból.

Háromszáznál többen jelentek meg; a függetlenségi és 48-as párt tagjai kivétel nélkül mind ott voltak.

A gyászoló család kevéssel tíz óra előtt jelent meg. Ruttkayné Kossuth Luiza pár nap óta gyöngéldik s orvosi kezelés alatt áll, ezért nem jelenhetett meg a temetésen. A családtagok közül ott voltak Kossuth Ferencz, Kossuth Lajos Tivadar, Ambrozovics Béla min tanácsos és neje, Meszlényi Ilona, Ambrozovics Dezső és Lajos, Meszlényi Lajos orsz. képviselő és neje, továbbá dr. Basso-Arnoux orvos, Giorgio, Kossuth hű ápolója. A család közvetlenül a koporsó lábánál foglalt állást s körülötte sorakoztak a főrendek, képviselők és a főváros képviselői.

A mint a gyászoló család az előcsarnokba bevonult, megkezdődött a gyászszerartás. A budai dalárda Kőlcsey himnuszát énekelte.

Ezután következett az egyházi szerartás, melyet Sárkány Sámuel ev. püspök végzett, a kinek oldalán

Bachát Dániel budapesti főesperes, Török József pestmegyei főesperes, Horváth Sándor, Schranz János és Scholcz Gusztáv budapesti lelkészek, László Károly, dr. Melczér al-
esperes, Jezsovits Pál, Moravcsik, Raffai, Dubovszky Nándor, Sánta Károly, Szilárd János és Dobronyovszky Gyula pestmegyei ev. lelkészek voltak.

Sárkány püspök közvetlenül a család előtt állva előbb imát, majd beszédet mondott és végre megáldotta a koporsót.

A püspök égre emelt kézzel áldotta meg a koporsót. A Kossuth testvérek melegen kezelték a püspökkel.

Erre Jókai Mór, a ki fekete diszmagyarban jelent meg, mondotta el beszédét.

Jókai többek közt így szólt:

„Én még nem tudok megválni e ravattól.

Borongó lelkem még egyszer visszatekint a multba. Látom e nagy alakot akkor, mikor legfényesebb volt. Azon az örökké emlékezetes juliusi ülésén az 1848-iki képviselőháznak, melyben Kossuth fölhívta a törvényhozást, hogy mentse meg a hazát, s a mig az meg lesz mentve, szüntessen meg önkehlében minden viszálykodást.

Most is lelkemben zúgnak Kossuth Lajos soha el nem felejthető végszavai e nagy jelenethen.

„Ha van e hazában még sajtó kebel, mely orvoslásra vár, ha van kívánság, mely kielégítésre vár; szenvedjen még egy kissé a sajtó kebel, s várjon még egy kissé e kívánság; ne függeszszük fel ezektől, hogy a hazát megmentsük!”

És látom e szavakra az egész törvényhozó testet, mint egyetlen embert felállni és hallom rádörögni: „megadjuk!”

KOSSUTH LAJOS SZÜLŐHÁZA MONOKON.

„Adunk vért és vagyont a hazáért — és elnémit-
juk fájdalmainkat.“

Magyarok!

Halljátok még egyszer Kossuthnak örök szavait.
S legyetek oly nagyok, mint akkor voltatok! — Hadd
visszhangozza aztán e ravatal Kossuthnak akkori
mondását:

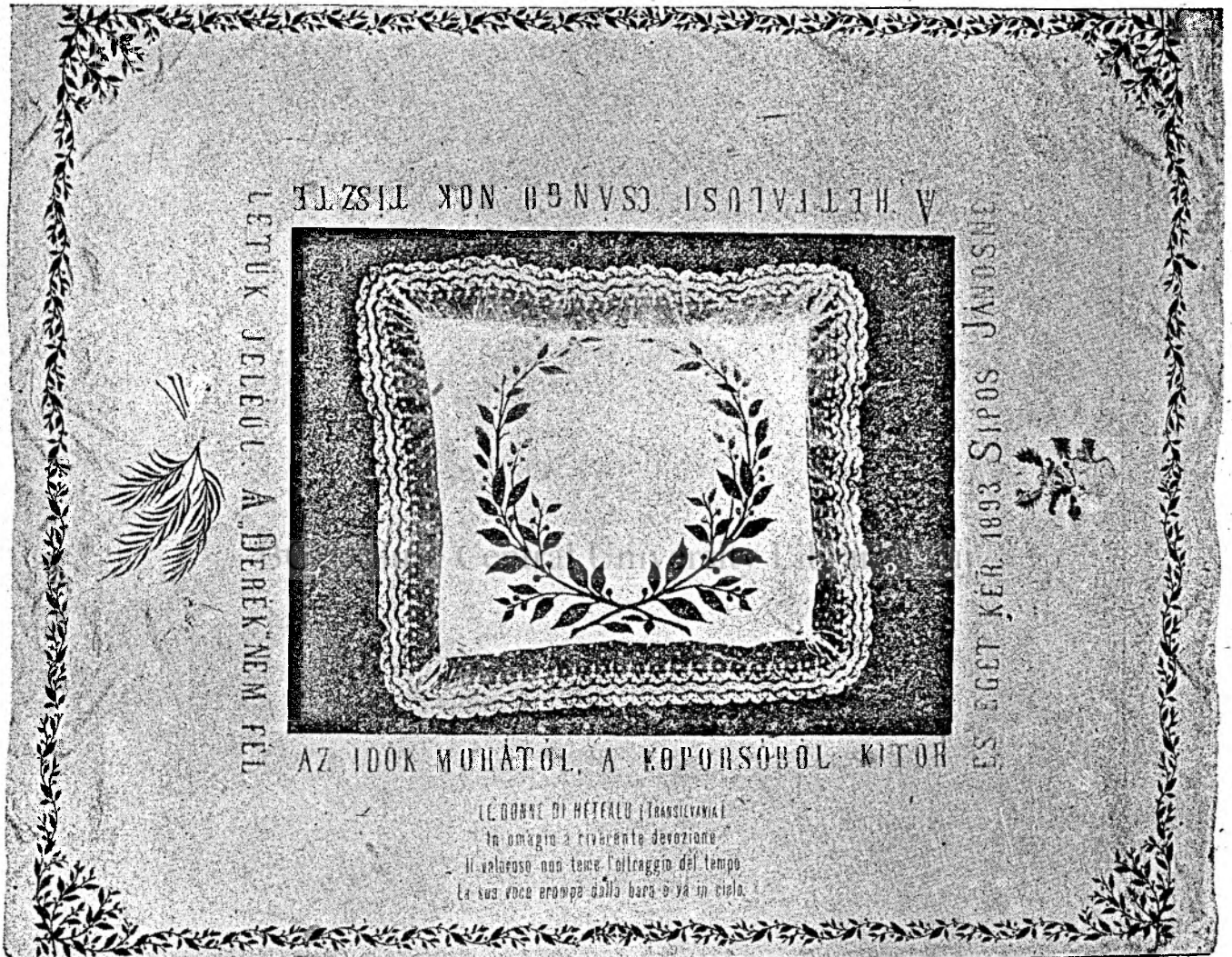
„Leborulok e nemzet nagysága előtt!“

... Vezess bennünket most, te halottaidban is óriás,
a nemzeti nagyság felé.

A család és a közönség elhagyta a csarnokot,
honnan a temetkezési vállalat emberei vállukon hozták
a koporsót és a gyászhintóra tették. A koporsó előtt
Vasvári Kovács József vitte a keresztalaku fejfát, mely-
nek ez a felirata: „Kossuth Lajos 1802—1894. Áldás,
béke hamvaira!“

A fejfára a nagy halott fiainak pompás-koszoruja
volt akasztva, melynek felirata:

„Vigasztalhatatlan fiai Ferencz és Lajos Tivadar!“

KOSSUTH SZEMFEDŐJE.

Az erdélyi nők ajándéka.

Az örök hazában hirdessék nevednek emlékét a
késő századok!“

Leirhatatlan volt ennek a beszédnek a hatása.
A jelenvoltak könnyezve borultak egymás nyakába. Az
öreg honvédek, a képviselők; a hölgyek, a diszörség
zokogva fordult a ravatal felé. Maga Jókai is köny-
nyezett, de sirtak a Kossuth-fiúk is, a kik kétszer is
megölelték s megcsókolták a költőkirályt.

A beszéd elhangzása után Gerlóczy Károly helyettes
polgármester beszélt a főváros nevében.

A polgármester beszédének végeztével a budai
dalárda a szöveget énekelte. Az egész szertartás épen
egy óráig tartott. Időközben lehordták a koszorukat, a
melyek husz kocsit töltöttek meg.

A koszorú két szalagját két diszmagyarba öltözött
egyetemi polgár vitte.

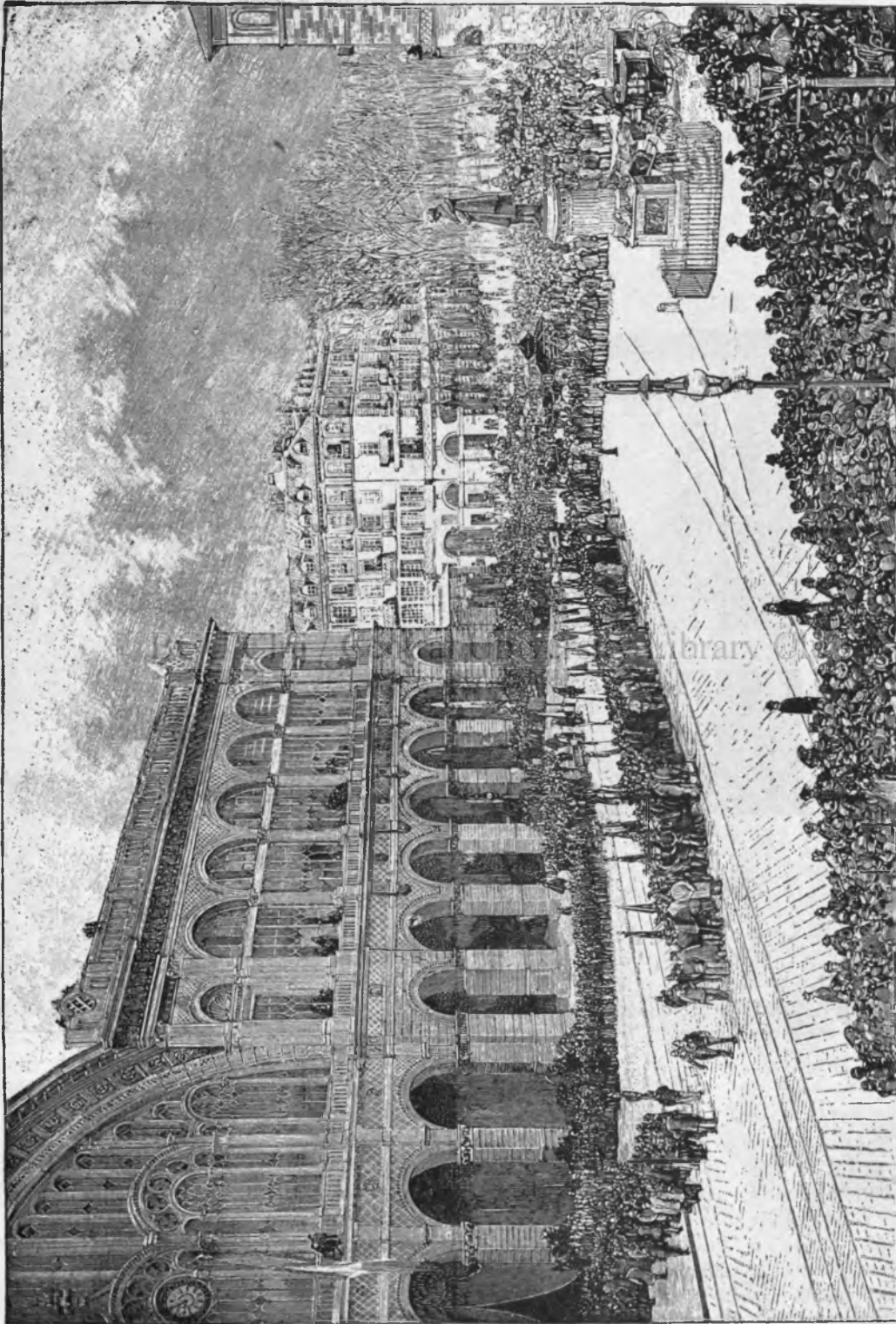
Jó felórába került; míg a menet elrendezkedett és
folytonos harangozás közepette elindult.

A gyászmenet.

A szózat hangjai mellett hozták ki Kossuth Lajos
koporsóját, a melynek láttára könybe lábadt minden
szem. A koporsót feltették a diszes nyolczfogatu, üveg-
falakkal ellátott hintóra, melyet mind a két oldalon disz-
ruhás egyetemi hallgatók vettek körül kivont karddal.
A koporsó két oldalán az országgyűlési képviselők, ill.
a főváros törvényhatóságának tagjai foglaltak helyet s
vitték a halottas kocsiról lefogó szalagokat.

A menet egy negyed tizenkettőkor indult meg a következő sorrendben: rendfentartó lovasok, a budapesti függelenségi és 48-as polgárok és polgárnők, a nők mintegy 3000-en, mindnyájan fátyolosan, lekete ruhában, zászló alatt, körülöttük férfiak képeztek kor-

A lovas után összesen tizennyolcz kocsi következett, valamennyi tornyosan megrakva pompásabbnál pompásabb koszorúval. A kocsikat a 48-as honvédek követték. utánuk vitték a főváros gyászfátyollal bevont diszzászlóját, mely mögött a főváros tisztviselői haladtak.

KOSSUTH LAJOS TEMETÉSE TURINBAN.

dont. A nők után zászlók és jelzőtáblák alatt következtek Ungvár, Mácsa, Mezőtur, Bia, Lugos és Somogy-Csurgó küldöttségei.

Ezután következett a temetkezési vállalat egy lovas tisztje, fekete lepellel leborított fehér paripán. A lovat két csatlós vezette. Előtte haladt nyolcz lámpavivő.

Ezután következett a nagy halottat vivő diszhintó, mely mellett a szalagokat orsz. képviselők vitték. A kocsi mögött közvetlenül Kossuth Ferencz és Lajos Tivadar, valamint Meszlényi Lajos, Ambrozovits Béla és neje haladtak, a kik azonban rövid idő múlva gyászhintóba szálltak, s a koporsó mögött a nemzeti színház-

1848—49. TÖRTÉNELMI LAPOK.

Együttal a Kolozsvárt létesített 1848—49. orsz. ereklye-múzeum, Abony városi, alsófejérmegyei, bácsmegyei, Baja városi, szolnokdobokamegyei, brassói, budapesti, csongrádmegyei, fehérmegyei, gömörmegyei, hontmegyei, kolozsvári, marosvásárhelyi, szabolcsmegyei, szentesi, tolnamegyei, tordai, torontálmegyei, török-becsei, vasmegyei honvéd-egyletnek, valamint a kolozsvári márcz. 15. állandó bizottság, a Kossuth-bizottság és Vasvári-kör hivatalos közlönye.

SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁG:

Szigethy Miklós ezredes, Végh Bertalan ezredes-alelnökök Esterházy Miguel gr., Finály Henrik dr., Gámán Zsigmond, Gyarmathy Mikós, Huszár Sándor br. Kövyáry László, Martin Lajos dr., Sárkány Ferencz, Szabó Sámuel és Szász Gerő.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KUSZKÓ ISTVÁN.

az ereklye múzeum öre.

RENDES MUNKATÁRSÁK:

Alsó-Kubinból: Bulla György. **B.-Hunyadról:** Gyarmathy Zsigmond, Gyarmathy Zsigmondné, **Beszterczéről:** Csernátoni Gyula dr. **Brassóból:** Baráczy Sándor, Koós Ferencz. **Budapestről:** Benedek Elek, Bethlen Miklós gr. id. Degré Alajos, Hegedüs István dr., Helfy Ignác, Hentaller Lajos, Horváth Boldizsár, Jakab Elek, Jókai Mór, Károlyi Gábor gr., Kreith Béla gr. Pulszky Ferencz, Reiner Zsigmond dr., Szinnyey József id., Tisza László, Tokaji László, Torma Károly, **Csikszeredából:** Benedek István. **Deésről:** Kádár József. **Hidvégről:** Nagy Sándor. **K.-Vásárhelyről:** Balogh Vendel dr. **Kolozsvárról:** Bartha Miklós. Benel Ferencz, Deáky Albert, Ferenczy Zoltán dr., Gyalui Farkas dr., Hegyesi Vilmos., Hory Béla, Jékey Aladár, Kovács János, Kuskó Istvánné, Lővei Klára, Magyary Mihály, Márki Sándor dr., Mayer János, Sebesi Samu, Szádeczky Lajos dr., Veress Endre, K. Weress Sándor. **Lugosról:** Dengi János dr., **M.-Bogátról:** Tokaji Etelka. **M.-Vásárhelyről:** Imreh Sándor. **Nagybányáról:** Törökfalvi Pap Zsigmond, **N.-Sajórol:** Sebestyén József. **Nagyváradról:** Hegyesi Márton, **Nyiregyházáról:** Krúdy Gyula. **Sátoralja-Ujhelyről:** Matolay Etele. **Sepsi-Szent-Görggyről:** Várkonyi Endre. **Székely-Udvarhelyről:** UgronGábor, Vajda Emil dr. **Székesfehérvárról:** Éder József dr., **Alsó-Szóvát:** Dézsi Mihály. **Tordáról:** Borbély György, Ferenczy Ferencz. **Vácáról:** Fornét Kornél. **Vizaknáról:** Szentkatolnai Bakk Endre. Rajzoló munkatárs: Nagy Gyula tanár. Fényképező munkatársak: Dunky Ferencz, Dunky Kálmán.

Szerkesztőség és kiadóhivatal, hová a lapot illető minden küldemény intézendő: Kolozsvárt, Széchenyi-tér 27. sz. Orsz. Tört. Ereklye-Múzeum helyiségében.

Kolozsváriak előfizethetnek s hirdetéseket is adhatnak fel a kihordónál vagy pedig Böckel Károly főtéri s a Közművelődés-nyomda beltorda-útczái üzletében.)

← **Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.** →

Ára negyedévre 1 frt. — Külföldre 1 frt 25 kr.

A lap az első számtól megrendelhető. — Díszes borítékba kötve az I. évfolyam ára 5 frt.

TARTALOM :

	Oldal
Kossuth Lajos. A Szerkesztő-bizottság.	65
Kossuth Lajos életrajza.	66—67
Kossuth Lajos temetése.	67—76
A magyar sajtó emlékezete Kossuth Lajos haláláról.	76—77
A földi követek istennél. (Kossuthról a népmonda.)	77

Különlélek:

Kossuth-ereklyék a kolozsvári orsz. ereklye muzeumban. — Kossuth koszorúi. — Nyilvános köszönet. — A Kossuth szoborra. — Fornszek Sándor képei a kolozsvári orsz. ereklye-muzeumban.	78—79
A kolozsvári honvéd-egylet köréből.	79
Kegyelet. 15 névaláírás.	79—80

Képek :

Kossuth Lajos legújabb arcképe. — Kossuth Lajos 1849. — Kossuth Lajos 1848. — Kossuth Lajos Amerikában készült 1851-beli fénykép után. — Kossuth Lajos szülőháza Monokon. — Kossuth szemfedője. Az erdélyi nők ajándéka. — Kossuth Lajos temetése Turinban. — A holttest megérkezése: a kelenföldi állomáson. — Kossuth temetése: menet az Andrásy-út torkolatánál. — Az utolsó állomás. Kossuth sirhalma a kerepesi temetőben.

BORITÉK TARTALMA :

Előfizetők névsora — A hős pap emléke. — Helyreigazítás. — Az orsz. honvédsegélyző-egylet. — Az „Aranykönyv.” — (V.) A „Sánta huszár” naplója. — Az „1848-49. Történelmi Tárcza-Napló” — „Történelmi Tárcza-Napló” a Kossuth-szobor javára. — Bekötési táblák. — Képek a szabadságharczából. — A nemzeti gyász profanálása. — Kérélem emigránsainkhoz. — Megvételre keresett lapok — Hirdetések.

Az 1848—49. „Történelmi Lapok“-ra egész évre előfizettek.

1893. évre.

Nagy Sándor, Dr. Otrobán Nándor. Dolhai öreg Petrovay János, Rettinger József, Szöcs Gyula, Szintay Béla, Szikszay Lajos, Szabó Ferenc, B. Tóth Gábor, Timár Károly, Tóth János, Vallfisch Armin, Schopf Gyula, Baross Miklós, Beleznay Lipót, Besenczky János, Bittera Zsigmond, Bodossy Pál, Boér Miklós, Dr. Böckel Béla, Böszörményi Béla, Brassó-Apáczai társalkodó egylet Csontos János, Csorba Miklós, Deési Casinó, Deési polgári olvasó kör, Fekete András, Felföldi Elek, Tircs Rezső, Forster Elek, Gömöri Károly, Halmágyi Sándor, Dr. Hezsedüs Pál, Ipartársulat Dicső-Szent-Márton, Kozma Döme, Krämer József, Krivacsai József, László Zsigmond, Lukácsovics János, Nyilas Miksa, Pap János, Reck József, Rikánbelöli honvéd-egylet, Somogyi Rezső, Strada Béla, Széchenyi kör Eperjes, Szöllösy Sámuel, Gróf Teleki Miksáné, Török Antal, Velics Ödön, Koltai Vidor Márton, Zombori József, Zsarkó József, Czece János Dél-Amerika Buenos-Aires.

1894. egész évre előfizettek.

Antos János, Babics József, Szent-Katolnai Bakk Endre, Dr. Balogh Sándor, Bardoczi József, Ifj. Berger Sámuel, Bernát Albertné. Gróf Bethlen Ödön, Biró Ferencz, Br. Bornemissza Károly, Bulla György, Csáky János, Cserey Ignác, Deésy Albert, Elekes Mihály. (Folytatjuk.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

NAGY GÁBOR

Központi szállodája, étterme és kávéháza
KOLOZSVÁRT,

a Bánffy-palota mellett, a város központján, 36 utcára nyíló szoba a legmodernebb, egészen új berendezéssel, kilátással a főtérrre, a goth székes-egyházra és három főutcára.

Telephon összeköttetés. Társas- és magánkocsi-közlekedés minden vonathoz.

Mérsékelt szoba-árak. Minden szobában árjegyzék. Tisztaság és pontos szolgálatra kiváló gond van fordítva. Kávéház, nyári és téli étkező helyiségek. Nagy díszterem, mely bálok, társas étkezések, felolvasások és hangversenyek tartására alkalmas.

Utazóknak a legkényelmesebb lakás.

tól a Kossuth-fiúk s Meszlényi Lajos haladtak. A család tagjai mögött mentek a képviselőház tagjai, majd pedig a főváros törvényhatósága, valamint Monok és Tállya zempléni megyei községek küldöttsége, az erdélyi magyar közművelődési egyesület tagjai zászlójuk alatt. Ezután Dunapentele, Ó-Kécske, Kőszeg, Abony, Uj-Szöny, a többi megyei, városi és községi küldöttség, közte Czegléd ötezer főnyi küldöttsége hajdon fővel. Majd ismét egyetemi ifjak, fővárosi iparos és ifjusági egyesületek.

A menet lassan mozdíthatott odább, mivel a kert leirhatatlan módon meg volt tömve közönséggel. A muzeum-köruton, valamint a Kálvin-téren voltak föllálítva a többi küldöttségek, hozzásatlakoztak s így lassan megindultak. A menet beláthatatlan hosszúságu volt s elvonulása teljes nyolczvan perczet vett igénybe. A mint a menet a muzeumtól elvonult, a közönség a már nem őrzött muzeum-kertbe tódult s nagy buzgalommal szedte össze a Kossuth koszoruiból elhullatott leveleket.

S megy, hömpölyög előre a tömeg, olykor kiszélesül, olykor szűkebb mederbe szorul, a mint az ut bősége megengedi. Fenn zászlók lobognak a házak csúcsain, az erkélyek rácsozatát, draperiák szegélyezik az emeletek párkányzatát, az ablakokat s a kirakatok nyílásaiban fekete lepellel borított padokat gyászba öltözött kíváncsiak töltik meg.

A polgárőrség tagjainak segélyére siet a közönség kegyelete, mely megóvja az embereket tolongásoktól és megőrzi a rendet. Mindenki önmagára vigyáz s igyekszik méltó lenni a gyászhoz, a nagy halott emlékéhez. Hiszen tudja, érzi mindenki a percz felemelő magasztosságát és történelmi jelentőségét.

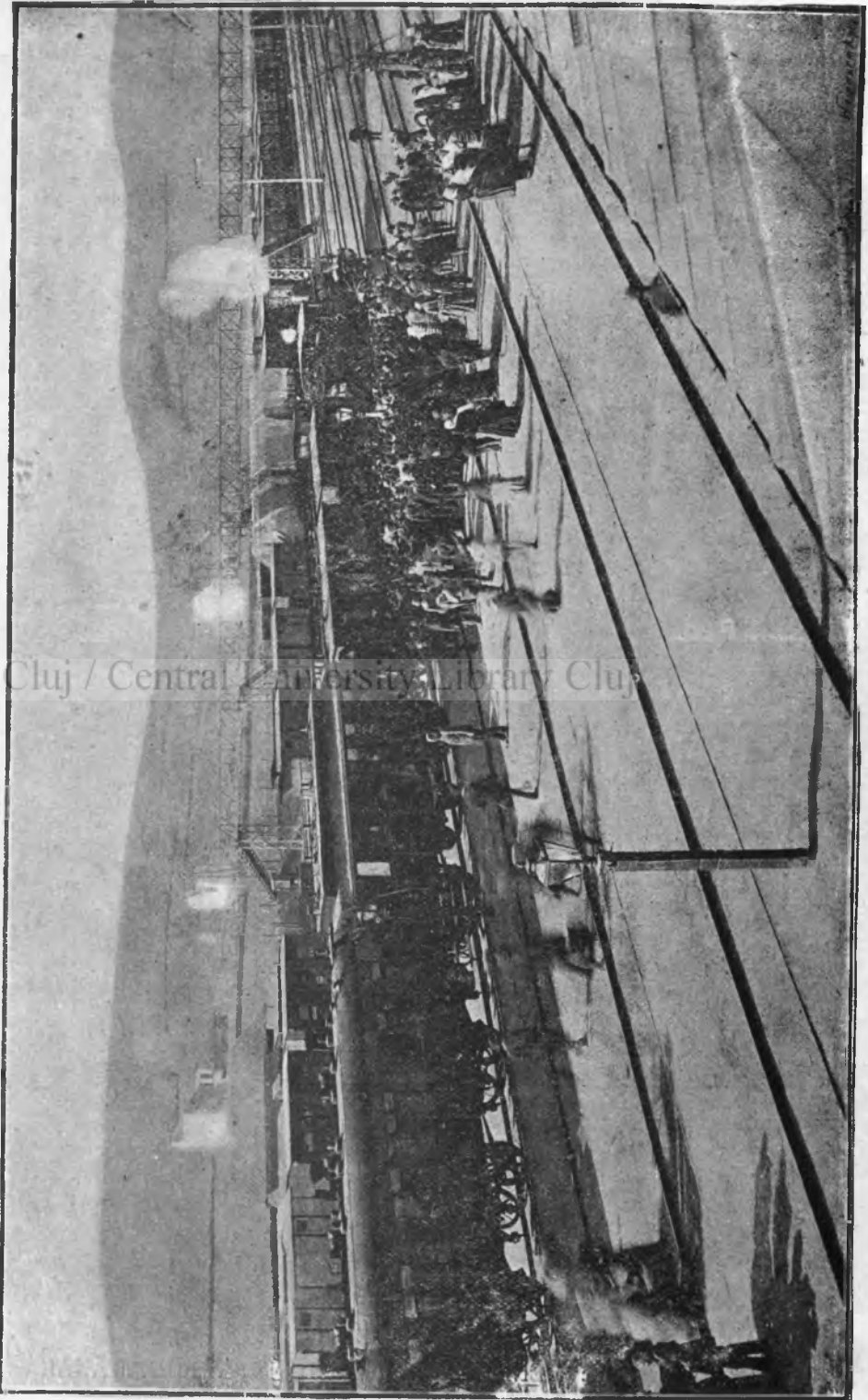
Az asszonyok sirnak, a férfiak busan csüggesztik alá fejüket, így tart előre a szomorú menet szakadatlan sorban, némán hallgatag.

A muzeum-köruton indult meg a menet. A asszonyok zokogása, kendők lobogtatása, zászlók meghajtása fogadja és köszönti a koporsót, melyet csendes lépésben visz a nyolczlovas gyászhintó, utána a gyászoló család. Az ő gyászuk a legnagyobb és az ő fujdalmuk a legégetőbb, az ő arcuk a leghalványabb.

Mögöttük jöttek a notabilitások.

Némán hömpölyög előre a tömeg. Se szó, se hang nem zavarja a kegyeletes csendet.

Igy haladnak a muzeum-köruton, a Károly-köruton az Andrassy-uton, a Teréz- és Erzsébet-körutakon s a kerepesi-uton át, a hol a sir öle várja Kossuth Lajos koporsóját.

A HOJTTEST MEGÉRKEZÉSE : A KELENFÖLDI ÁLLOMÁSON.

Az uton égnek a gázlámpák. Fekete fátyol leng alá róluk, a házakat elborítja a sűrű teketeség. Ablakok, erkélyek, zsufolásig telve gyászba borult néppel: a rengeteg hosszú utvonalat, melyen a gyászmenet elvonul, két oldalon sűrű embertömeg tartja megszállva. Az üzleti kirakatok tribünökké vannak átalakítva s azokat

előkelő közönség foglalja el; az Erzsébet-körút és kerepesi-ut sok tribünje mind, mind rogyásig telve, az építkezések állványai csak úgy recsegnek-ropognak a rajtok helyet foglalt embertömeg sulya alatt. De még a háztetőkön is száz meg száz ember helyezkedett el. És ez a beláthatatlan sokaságú közönség, mely kora reggeltől bámulatlan türelemmel és kitartással várta a gyászme-

Mikor a gyászmenet ez elé a nem gyászoló ház elé érkezett: Mintegy kétszáz egyetemi polgár ajkairól egyszerre fölhangzott Vörösmarty szózata:

„Hazádnak rendületlenül
Légy hive, oh magyar!”

S a dal ajakról-ajakra terjedt tova, mint futó láng; az ezer meg ezernyi tömeg éneke az egekig verődött fel. S nagy volt a dal hatása: az ablakokat ellepő honleányok, férfiak, öregek, ifjak zokogva tekintettek le az örökre távozó nagy férfi koporsójára s kendőiket lobogtatva üdvözölték azt a tengernyi népet, mely lassan, méltóságosan, rendben hullámozott tova a gyászkocsi után, egyre hangoztatva, hol a Szózatot, hol a Himnuszt, hol pedig a Kossuth-nótát.

Olyan főséges, olyan megindító, olyan felemelő látvány volt az, a minőnek párját hasztalan keresnök a föld kerekiségén

Ezt a gyászünnepélyt csak a magyar nemzet rendezhette és csak Kossuth Lajosnak.

A temetőben.

Cluj.

Mikor a gyászmenet a kerepesi-uti temetőbe ért, éppen két óra volt.

A temető csendje ebben a szomorú perczben nagyobb volt, mint máskor, mert már kora reggel bezárták a kapukat, és nem bocsátottak be senkit. Csak egy órákor nyitották ki a kapukat.

Az ideiglenes sirbolt, a hová örök nyugalomra helyezték a legnagyobb magyart, a Deák-mauzoleum közelében van.

A Fánecsy Lajos nemzeti színházi tag sirboltjától határolva emelkedik a 10 lépcsős köemelvény, mely fokonyként keskenyedik s legfelül van a sirboltot lezáró kőlap. Ettől nyugatra, szabályos félkörben alkotva emelkedik 8 oszlop, ezek mindegyikén hatalmas gyászlobogó leng, árnyékot vetve a tavaszi napfényben sütkérező környe-

zetre. Mögöttük szintén félkörben van egy állvány, mely ideiglenesen a mauzoleum falait helyettesíti, a mennyeiben az azokat összekötő gerendák vaskapcsokkal vannak ellátva a tömérdek koszoru számára. Ezekre a magyar nemzet lelkesedéstől áthatott kegyelele által nagylelkűen összehordott koszoruknak még tizedrésze sem helyezhető el.

KOSSUTH TEMETÉSE: MENET AZ ANDRÁSSY-ÚT TORKOLATÁNÁL.

netet, most, mikor az közeledik, mélyen meghatva, némán nézik azt végig; a férfiak kalaplevéve, a nők kendőiket lobogtatva.

S a gyásznak e megható képéhez olyan szépen illenek, azzal olyan összhangban állanak a gyászdíszbe illőzetett paloták, a melyek közül csak egy válik ki hidegen, a magy. kir. operaház.

A városi tüzoltók érkeztek meg először s kordont vontak a sir körül. Kevéssel később a budai dalárda állt fel. A tizenhatsz virágos kocsi, megkerüli a Deák-mauzoleumot s lerakják oda a koszorukat, a honvédek a körönd bal felére állnak, Pestmegye zászlaja s a dísz-örség a kriptá körül.

A halottas kocsi ott áll meg a sirbolt előtt. A koporsót leemelik s a gyászgyülekezet megilletődése közben helyezik ravatalra. A koporsó után halad a két Kossuth-fiu s a család hozzátartozói.

Most felhangzik az imádság szava. Horváth Sándor evang. lelkész lép a ravatal előtt felállított dobogóra s mond megható gyászimát.

Majd elimádkozta a Miatyánkot s azután adta át a nagy halott porhüveljét az anyaföldnek.

A lelkész megható imája után Pécsi Tamás lépett a dobogóra s az öreg honvédek nevében bucsuztatót mondott.

Most a függetlenségi és 48-as párt bucsuztatta el vezérét, Justh Gyula a párt elnöke végezte ezt a szomorú kötelességet megható szép beszéddel.

Ezután még Horánszky Nándor beszélt a nemzeti párt nevében.

Ezzel véget értek a gyászbeszéd-ek, s a budai dalárda Bellovics Imre karnagy vezetése alatt rázen-
ditett Egressy gyászdalára, melynek messzecsengő, bus akkordjai mélyen meghatották az áhitatos gyülekezetet.

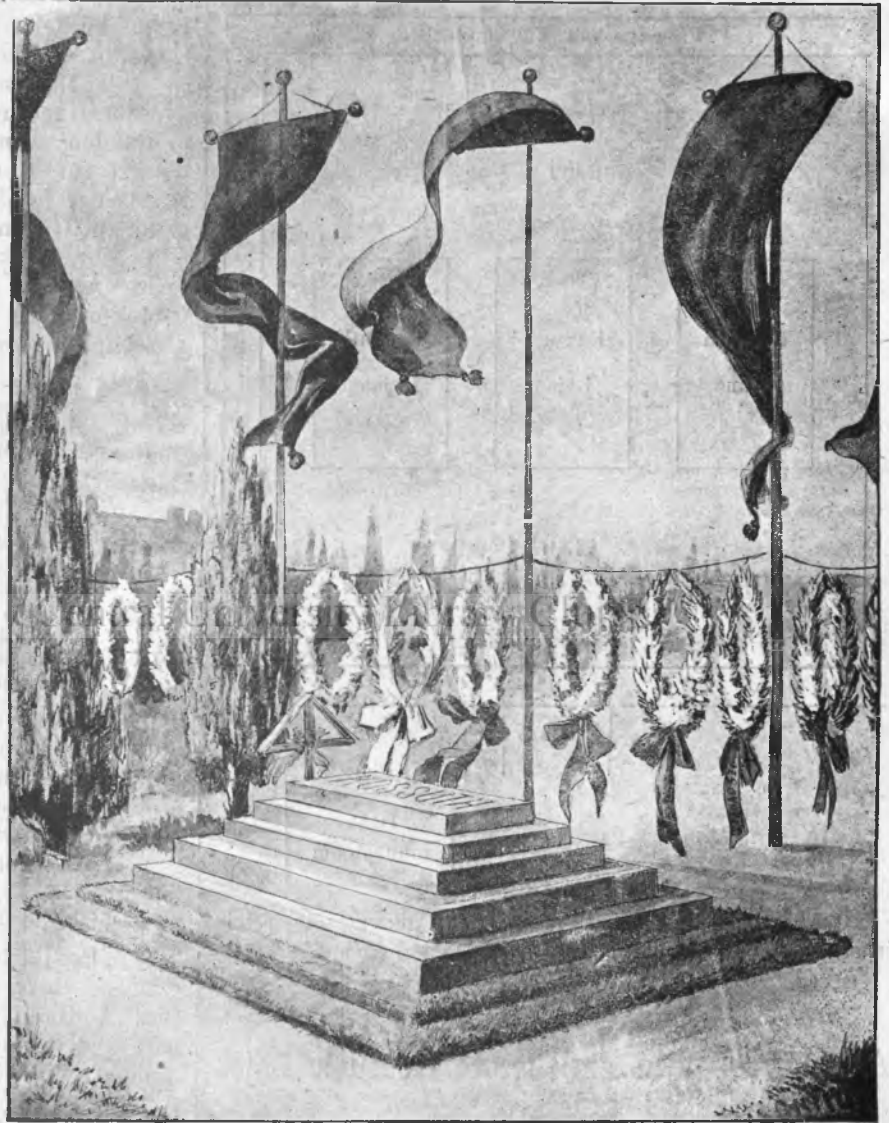
Erre fölemelték helyéről a koporsót és a temetkezési vállalat alkalmazottjai lebocsátották a sírregbe, a melybe Pusztaszerről és Monokról egy zacskónyi földet hocsátottak. A koporsón csak a család, a tályaiak, monokiak és a lengyel egyet koszoruját hagyták.

Megható volt látni, midőn Péchy Tamás a sirbolt szélére állva, jobb-jában egy negyvennyolczas honvéd-zászlót tartva és azt háromszor földig hajtotta meg Kossuth ideiglenes nyugalóhelye fölött. Kossuth Ferencz annyira meg volt hatva, hogy a zászlót mindkét kezével megfogva, könnyes szemekkel csókolta meg annak elsárgult szegélyét. Aztán átölelte Péchy Tamást és megcsókolta.

E magasztos jelenet hatása alatt egyetlen szem se maradt a sir körül szárazon. Az öreg honvédek a fájdalomtól reszketve, könyeiket törölve siettek köréje, hogy megszoríthassák a nagy apához méltó fiu kezét. És ezek a legendai hősök, kik meg nem rendült és soha a halált szóró golyók záporában, a kik nem tudtak meghajolni senki előtt és nem kértek semmit hosszú életükben, most zokogva kérték Kossuthnak két fiát, hogy ne hagyják el hazájukat és ne menjenek többé idegenbe, mert ide köti őket ezentul az a föld, mely a nemzetnek édes jó atyját takarja.

A gyászoló közönség mielőtt elhagyta volna a temetőt, sietett a sirbolt közelében felaggatott koszorúból legalább egy levélkét leszakítani még, hogy emlékül tehessék el magának arról a napról, a melyen Kossuth Lajost örök nyugalomra helyezték.

A gyászoló család távozása után a közönség is kisebb csoportokban és némán, szomoruan elhagyta a temetőt.

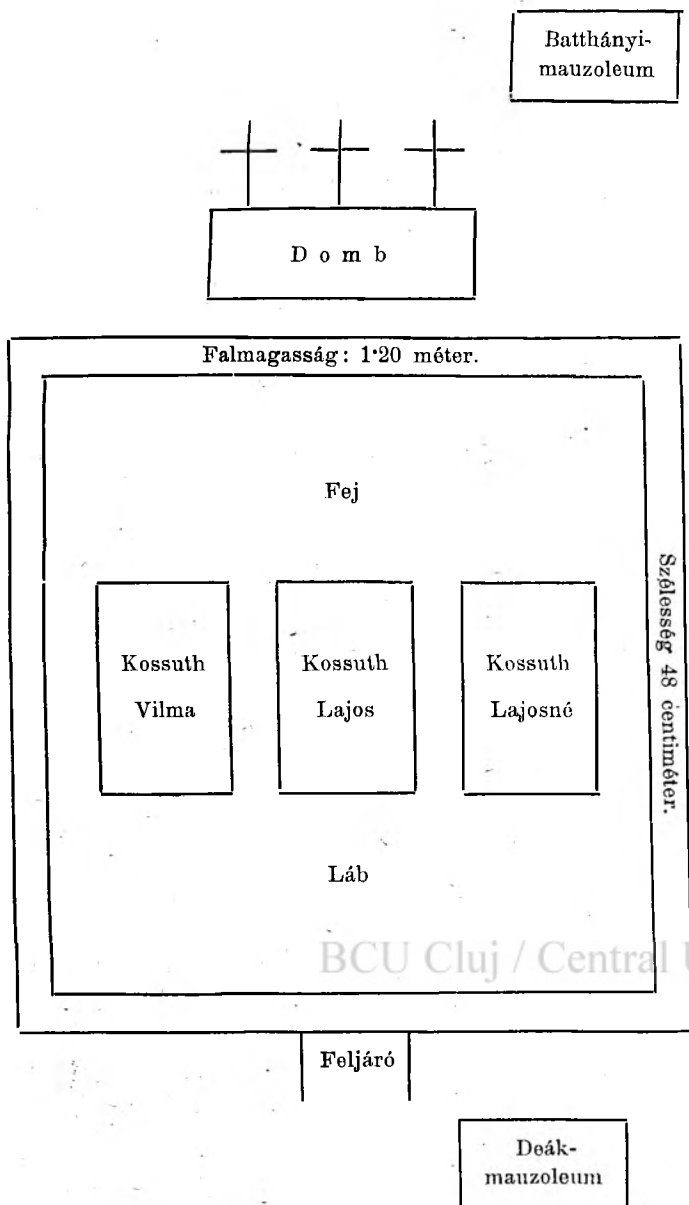

AZ UTOLSÓ ÁLLOMÁS.

Kossuth sirhalma a kerepesi temetőben.

Kossuth Lajos sírja.

Kossuth Lajos sírja a kerepesi-temető második kapujával szemben, a széles kocsiút mellett a Battyányi-mauzoleumtól északra, a Deák-mauzoleumtól délre fekszik. Kettős betonnal bevont téglafalból épült három lépcsőfok vezet fel a kriptá nyílását takaró márvány-laphoz. A sir fekvése a következő:

A sírboltot fedő gránitlapra ezt az egyszerű felírást vésték rá mint az a tuloldali képen látható:

KOSSUTH.

A magyar sajtó emlékezete Kossuth Lajos haláláról.

(T.) A kegyeletnek epáratlan nyilvánulásával kapcsolatban a muzeumunkhoz érkező lapok terjedelmesen emlékeztek meg a föld legnagyobb emberéről. E megemlékezések között majd mindenik lapban van valami új adat, vagy pedig valami szép gondolat Kossuth Lajos élete s működésére vonatkozólag. Mi ezeket átnézve, kivonatokat készítettünk. Sajnos azonban, bármily rövidre szabtuk is azokat a kivonatokat, terjedelmesebbek voltak, hogysem lapunkba illeszthettük volna. És így meg kell elégednünk azzal, hogy viszonzásul a lapok által tanúsított figyelemnek, a muzeumba részint cserepéldány, részint alkalmi küldésként érkezett lapokról legalább részben egy pár sorban s címek szerint megemlékezünk.

„Budapesti Hírlap“ márcz. 21. sz. Kossuth Lajosnak egy Hefi Ignácéhoz a polg. házasság ügyében intézett kéziratát mutatja be.

A temetés fenséges látványa feletti elragadtatásban így szól:

„... Ily fenséges egyértelműségben és az érzületnek ily megbonthatlan egységében nem látta még a világ a testvértelen magyar nemzetet csak akkor, a mikor mindenét kockára tette a hazáért és megvívta borzasztó élet-halál harcát és másodsor most, a mikor ama küzdelmek emléke egy ravatal körül a gyász és bánat egysége illeti a nemzet összeségét“.

A „Budapest“ című napilap a nép szívéhez szólva, a gyász alkalmából képekkel szemléltetővé tette a gyász esemény egyes részleteit.

A „Honvéd“ című lap bemutatta képekben Umberto királyt s az olasz kormány intéző férfait, kik Kossuth iránt a legnagyobb kegyelettel viseltettek.

A „Magyar Hírlap“ első lapján nap-nap után vastag gyászkeretben magyarázza a gyász-eseményeket. Két héten át minden számát Kossuth emlékének szentelte. Közül márcz. 25. számában több kéziratot Kossuthtól, ezek között egy levelet, melylyel 1894. okt. 8-án gyermekei gyámjaul Guyon Rikárdot kéri fel.

Ugyancsak a „Magyar Hírlap“ április 9-ik száma hozza Ábrányi Emilnek a Petöfi társaság egyik ülésén felolvasott igaz érzéssel megírt költeményét, a melynek utolsó három szakasza ez:

„ hogyha látsz egy helyet,
Hol a legnagyobb is könyezve hajt fejet,
Hol térdre borulva sir a bánatos nép
S úgy ejt ki egy nevet, mintha imádkoznék.

Ott, hol nincs hatalma a sötét halálnak,
Ott ahol az ifjak férfiakká válnak
És a gyöngye aggok ismét ifjak lesznek
S ifjak, aggok együtt fogadalmat tesznek.

A hol a Dicsőség, táblával kezében,
Ragyogó angyalként ül isteni széken
S tündöklő betűkkel legszebb lapját írja:
Az a fényes szent hely, az a Kossuth sírja!“

A „Magyar Ujság“ márcz. 21. száma rendkívüli mellékletében hozza Kossuth életrajzát; bővebben ismereti, mint szónokot és a nagy halott iratai egyik legérdekesebb fejezetét, ezzel a címmel Kossuth és III. Napoleon császár.

A lap két héten keresztül a legmélyebb gyász kifejezője. Márcz. 1. számában Várad Antal tollából igen jó költeményt közöl „Apotheosis“ címmel.

„Pesti Hírlap“ szintén napokig foglalkozott az országos gyászszal. Mindjárt a márcz. 21. számát nagyrészt a Kossuth életleírásával, nevezetesebb szereplései leírásával foglalja el. Következő számában már az ország minden vidékén érzett gyászról hoz bő tudósításokat. A márcz. 23 és 24. számában vezércikkben szólítja az országot összes lakóit adakozásra ezzel a címmel: „Szobrot Kossuthnak.“ Márcz. 25-ki száma közli a fő és székváros gyászjelentését, a mely így hangzik:

A gyászbaborult székes-főváros törvényhatósága hazafiai mely fájdalommal tudatja, hogy

Kossuth Lajos

a nemzet nagy fia, Budapest székes főváros diszpolgára, folyó hó 20-ikán Turinban meghalt.

Kossuth Lajos elhunytá megmérhetlen veszteség az egész országra; mert a Megboldogultban a magyar nemzet, szabadságának atyját — a főváros virágzó fejlődésének egyik megalkotóját siratja.

A drága halottnak hazaszállítandó hült tetemei folyó évi április hó 1-én, vasárnap délelőtt 10 órakor fognak a nemzeti muzeum csarnokából, a nemzet gyászához méltó ünnepséggel, örök nyugalomra helyeztetni.

Vegyünk búcsut Tőle, a kinek a Haza és a főváros körül szerzett érdemei halhatatlanok! Legyen örökké áldott az Ő dicső emléke!

Budapestben, 1894. évi márczius hó 23-án.

A székes-főváros törvényhatósága.

A „Szabadszó“ a nagy veszteséggel való hosszabb foglalkozás mellett hozza márcz. 21-ik számában bemutatja a Kossuth turini dolgozó szobáját, hálószobáját, szülőházát stb. Többi számjai is a gyász ideje alatt jobbnál jobb színes képekkel illusztráltak jelentek meg.

A kolozsvári napilapok is kivétel nélkül huzamos ideig gyászkeretbe voltak foglalva, melyek mindegyike megható hangon adott kifejezést a városzomoru gyászának.

Az „Ellenzék“ márcz. 24. számában Kuskó István muzeumőr Kossuthnak egy még 1843. előtt irt érdekes levelét közli. A megsárgult papirusu levél, melyet az orsz. ereklye-muzeum őriz — kortörténelmi szempontból nagy nevezetességgel bír. A cenzura és az akkori hírlapirodalmi viszonyokra vet élénk világot. Márcz 30-ik száma hozza a Bartha Miklós megható imáját, melyet Turinban Kossuth holteste fölött márcz. 28-án elmondott.

Az „Erdélyi Híradó“ márcz. 29-ik száma Bartók Lajos „Száműzött jöjj haza . . .“ című szép ódáját közli és bár nem képes lap — sikerült öregkori képét hozza nagy halottunknak márcz 21. számában.

Szépen emlékeztek meg országos gyászunkról még a következő napilapok: „Felső Magyarország“, „Nagyvárad“, „Szegeci Híradó“, melynek márcz. 21-ik száma felette előlappal, közepén Kossuth mellszobrával jelent meg. „Szabadság“ (Nagy-Várad) és a következő heti lapok Kolozsvárról, a „Család és Iskola“, „Erdélyi Muzeum“, „Erdélyi Gazda“, „Méhészeti Közlöny“. Budapestről: „A Nép Zászlója“, „Az 1848—49. Magyar Szabadságharcz Története“, „Borsszem Jankó“, „Bolond Istók“, melyek a gyász napjain le tevék a tréfás hangot s a megilletődés hangján emlékeztek meg a nagy halotról. A „Képes Családi Lapok“, „Keresztény Magyarország“, „Magyar Néplap“, „Magyar Geniusz“, „Nemzeti Hírlap“, „Olvasd“ című lap, melynek 6. sz Jankai K. 48—49-es honvéd versét s egy nyílt levelet közöl a királyhoz. „Ország Világ“, „Zene és Színművészeti Lapok“. Vidéki heti lapok: „A Mi Otthonunk“ (Pozsony), „Aranyosvidék“ (Torda) Apr. 7-ik száma Kossuth sajátkezű aláírásával hozta a legutóbbi arcképét. „Armenia“ (Szamos-Ujvár), „Besztercebánya és Vidéke“, „Blassó“, „Bars“ czímlapján Kossuth képével, kit két angyal koszoruz meg. „Czegléd és Vidéke“, „Csiki Kapok“, „Csorna-Kapusvár és Vidéke“, „Curgó és Vidéke“, „Debreczeni Lapok“, „Délvidék“ (N.-Kikinda). „Délvidéki Híradó“, (Pancsova), „Déva és Vidéke“, „Érsekújvár és Vidéke“, „Esztergomi Lapok“, „Esztergom és Vidéke“, „Esztergomi Híradó“, „Egri Ujság“, a mely tudósítását Arany-nak e szavaival kezdi: „Egy szó nyílt át, a hazán keresztül, Egy röpke szóban mennyi fájdalom.“ „Délvidéki Híradó“, „Győri Ellenőr“. A „Győri Hírlap“ márcz. 29. száma szép költeményt közöl a Szávay Gyula tollából. „Hunyad“, „Heti Szemle“ (Szatmár), „Határőr“ (Pancsova), „Hódmező-Vásárhely“, „Jászság“ (Jász-Beregy), „Kisvárad Lapok“, „Kecskeméti Lapok“, „Kecskemét“, „Kisújszállás és Vidéke“, „Komárommegyei Közlöny“, „Kiskunsági Híradó“ (Kunszentmiklós), „Kisbér és Vidéke“, „Keszthely“, „Losoncz és Vidéke“, czímlapján Kossuth öregkori képével. „Liptó“ (Liptó-Szt. Miklós), „Magyar Néplap“ (Nagy-Szt.-Miklós), „Muraszombat és Vidéke“, „Margita és Vidéke“, „Maros-Vidék“, (Maros-Vásárhely). „Máramaros“ (M.-Sziget), „Maros“ (Makó), „Magyar Tengerpart“ (Fiume), „Mohács és Vidéke“, „Mezőtúr és Vidéke“, „Nyitra megyei Közlöny“, „Nagy-Károly és Vidéke“, „Nagy-Körösi Hírlap“, „Nyitrai Lapok“, „Nógrádi Lapok“ és „Honti Híradó“ (Balassa-Gyarmat), „Nagy-Bánya és Vidéke“, „Orsova“, „Oroszházi Közlöny“, „Ó-Becse és Vidéke“, „Pécsi Közlöny“, „Pápai Közlöny“, „Pápai Lapok“, „Rábaköz“, „Rosnyói Híradó“, „Rába

Vidéke“ (Körmend), „Székes-Fehérvár és Vidéke“, „Szathmár és Vidéke“, „Szathnám megyei Közlöny“, „Szegecsárd és Vidéke“, „Szarvas“, „Szabadkai Hírlap“, „Somogyi Ujság“ (Kaposvár), „Szalontai Lapok“, „Sümege“, „Szent-Gróth“, „Szilágy“, „Szombathelyi Lapok“, „Székely Nemzet“, „Telecska“ (Kulán), „Tanügy“ (Békés), „Tokaj-Hegyalja“ (Szerencs), „Ungvári Közlöny“, „Ujvidék“, „Ujvidéki Hírlap“, „Váczi Közlöny“, „Vas Vármegye“ (Szombathely), „Zalai Közlöny“, „N.-Kanizsa“, „Zentai Közlöny“, „Népnevelők Lapja“ (Budapest), „Unitárius Közlöny“ (Kolozsvár), „Békésmegyei Közlöny“ (B.-Csaba)

Ezenkívül igen számos vers és ima érkezett be, mely utóbbiak csoportozatában Grätz Mór kolozsvári ev. luth. lelkész hazafias érzéstől áthatott emlékbeszédét és Turcsányi Gyula lelkész imáját tartalmazó nyomtatott füzet kelt figyelmet.

A földi követek Istennél.

1850.)*

Tul a csillagok hazáján,
Az egetnek-egében
Fehérbaju szentek között
Ul az Isten székében.

Zsoltárokat énekelték
Az angyali seregek,
Jókedvében várta Isten
Mit hoznak a földiek.

Legelőbb is belép Kossuth
Hazánk szent apostola,
Hogy legyen magyar hazánknak
Égben is szószólója.

S szólt, Istenhez közeledvén:
„Atyám, népek Istene!“
Hangja bus volt s oly igéző,
Az Isten is könnyezze

„Felhívtam magyar népedet
Éltre vagy halálra:
Felhívtam a uépszabadság
Utolsó szent harczára.

Zugott a harc s tüztengerben
Vérpatakja folydogált,
Annyi vész közt, annyi nép közt
Egymaga a magyar állt.

S annyi vész és ellenség közt
A magyar nem veszett el,
Sőt kivívta szabadságát
Jobbjainak vérével.

Látta ezt a szabadságnak
Földi népe, fejedelme;
És berontva szörnyű haddal
Éles hazánk földjére.

Ismét folyt a kemény csata
S győztes a magyar sereg,
Míg nem az egyetnemértés
Önön fia verte meg.

Isten, népek nagy Istene!
Oh, a magyart ne hagyj el!
Olyan nemzet, mint a magyar,
Szabadságot érdemel.

Verd meg a szolgaság népét,
Adj nekünk egyetértést,
Vedd el jó Atyánk mirőlünk
Ezt a kínos szenvedést.“

Nyájas szókkal felelt Isten:
„Fiam, szeretem népem,
Lelkem örvend, dicsőítve
Vagyok hőstetteiben.

A sok esapást megsokaltam.
Nektek veszni nem szabad,
A magyar nép rabbilincsben
Soha többé nem marad.

Én vagyok egyedül bíró
Az egész ég, föld felett,
Én mondok szent ügyekben
Egy végső ítéletet.

Hallottad szent akaratom —
Köszöntöm a nemzetet,
Mond el nekik hiven, szépen,
A mit elmondtam neked.

Kossuth ment. Jöttek utána
Török, frank és angolok,
Méltóságos tekintettel
Szólt az Isten hozzájuk:

„Elhozom a kedves tavaszt,
Leszen sok szép virága,
Több legyen a magyar mellett.
Népetek diadala.“

Csend van ezek tavaszával,
Végre lassan megkoppan.
Egy beretvált osztrák követ
És egy muzka becsoszszau

Látván őket, szólt az Isten,
S szava zugó fergeteg,
Melytől ég, föld összerendül
A nagyvilág megremeg.

„Mondjátok el színen előtt,
Hogy jelentetek ti meg?
El pokolba segítségért,
Én ellenetek leszek.

Felhatott a népek könyve.
Melyet kiszajtoltatok.
Fel az ártatlanok vére,
Kiket meggyilkoltatok.

Halál átkos kormánytokra,
Nektek élni nem lehet,
Haad virálon népszabadság
A ti sirotok felett.

Igy lón vége a földiek
Égi követségének,
Ezt s az Isten határozatát
Égi angyal hozta meg.

Nem zugó szélnek szárnyára
Építettük reményünk
Szabad százezrek segítnek
Velünk vagyon Istenünk!

*) E legenda meséje a székely népnél elterjedt. 1850. év elején hallottam Udvarhelyszéken s ugyanakkor öntöttem ilyen alakba.

KÜLÖNFÉLÉK.

Kossuth-ereklyék a kolozsvári orsz. ereklye muzeumban. A kolozsvári orsz. ereklye-muzeum Kossuth relikviái becses tárgyakkal gazdagodtak. Szabó Samu tanár a kolozsvári honvéd-egylet elnöke a Kossuth temetése alkalmával — nem feledkezve meg a kolozsvári orsz. ereklye-muzeumról sem — több nevezetes drága ereklyét hozott magával Budapestről.

Első helyen áll ezek között az a darab gyepes föld, mely a nagy halott sírjáról való, s melyet Szabó Samu tanár a következő ismerető sorok kíséretében helyeztet el az Ereklye-Muzeumban:

„Kossuth Lajos új sírhalmának gyepszegélyéből, a koporsó sírba tételékor vettem.“

Budapest, 1894. április 1.

Szabó Sámuel.

mint a 48-as honvédegylet küldöttje

Továbbá egy pálmalevél, egy cserlevél és egy babérlevél, valamennyi a Kossuth koporsójáról.

Ismerető sorok: *Kossuth Koszorúiból.* 1. *Pálmalevél a muzeum lépcső alján osztogatták, a koporsónak gyász-kocsira tételékor.* 2. *Két levél (egyik csinált cserlevél) a sírra aggatott koszorúból.*

Bpest, 1894. április 1.

Szabó Sámuel.

Levelék a Kossuth fiuk koszorujából, melyet édes anyjuknak készíttettek.

„Levelék Kossuth Ferencz és Lajos koszorujából, melyet 1894 márczius 31-én édes anyjok számára készíttettek „Drága jó anyáknak“ felirattal a fekete selyem szalagon. Ezt a koszorút Kossuthnak sírjába tették be 1894. április 1-én. Láttam.“

Szabó Sámuel,

mint a 48-as honvéd-egylet küldötte.

Végül egy repkény ág a Klapka György sírhalmáról.

„Repkény ág, Klapka György sírhalmáról, a kerepesi temetőből.

Vettem Kossuth Lajos temetésekor Budapesten, 1894. április 1-én.“

Szabó Sámuel,

mint a 48-as honvéd-egylet egyik küldötte.

Hozott még Münster Ede 48-as honvéd egy igen értékes emlék képet, mely Kossuth feltámadását mutatja.

Ismét más kézből vettük a következő ereklyéket: egy kokárda, mely áll 10 centim. hosszú fekete atlasz szalagból, végén ezüst rojt, felső részén Kossuth keretbe foglalt miniatúr képével. Két drb. érem, mindkettő előlapját nagy halottunk képe és neve díszíti. Hátlapjukon írva ez áll: Dicső korszak lánglelkű alkotója. Született 1802. szept. 16. Meghalt 1894. márcz. 20. Kossuth emlékére írt dalok aláírva Tamás Izsó által. Előlapján Kossuth legutóbbi képe látható. Egy képe Kossuthnak, mely hossz-as nézés után különös előállításá folytán más alakban, nagyobbitva látszik. Végül egy kép: Kossuth Lajos és az aradi vértanúk megdicsőítése aláírással. Készíttetett a nagy számú emlékére.

Mindeme szent ereklyék a fáradszatótanár sajátkezű kéziratával hitelesítve helyeztetek el a „Kolozsvári Orsz. Ereklye-Muzeum“-ban, s a látogatók legnagyobb érdeklődés tárgyát képezik. hova messze földről zárandokolnak el megtekintetésük végett.

Kossuth. Kossuth természettudományi cikkei gyűjtötte össze legújabb füzetében a Természettudományi Közlöny. Ott vannak Kossuth levelei a természettudományi

társulathoz, Hermann Ottóhoz, Szontágh Miklóshoz, Janka Viktorhoz, melyek mind természettudományi kérdéseket fejtegetnek. Ott vannak továbbá cikkei a csillagok színváltozásáról, a monsummanói barlangról, az életről, Kossuth Lajos növénygyűjteményéről, a természettudományi nem- és fajnevek magyarosításáról, valamint az első magyar iparműkiállításról.

Kossuth koszorúi. A Kossuth Lajos koporsójára helyezett, tizenkilenc kocsit megtöltött koszorúk szalagjait — mintegy 8—900-at — ideiglenesen Leopold Pál városi gazda felügyelete alatt a Vigadó harmadik emeletén, a községi iparrajziskola volt helyiségében őrzik. Ugyancsak Leopold őrzi azt az öt értékes ezüstkoszorút, melyeket a ravatalra küldöttek: a debreczeni nők, az aradi nők, a szegedi 49-es függetlenségi párt, a zurányi kerület nép pártja, az aradi szegény tanulók egyesülete. Ugyancsak a szalagokat, mint az ezüstkoszorúkat a nemzeti muzeumban berendezendő Kossuth-szobában, vagy pedig a Kossuth-mauzoleumban fogják elhelyezni.

Nyilvános köszönet. Imádott édes atyánk elhunyt alkalmából az ország minden vidékéről, vármegyétől, városoktól, községektől, testületektől és egyesektől oly lömgesen érkeztek hozzánk a részvényt nyilatkozatok, miszerint merő lehetetlenség azokra külön-külön válaszolnunk; miért is fölkerjük mindnyájukat: fogadják ez együttes válaszból legmélyebb és soha el nem muló háláérzetünk kifejezését. A nagyszerűségében páratlan végtisztesség, melyben az egész nemzet dicső apánkat részesíté és a részvét és szeretet, a mit e szomorú napokban minden oldalról irányunkban tanúsítottak, mélyen bevésődtek lelkünkbe. Valamint hiven fogjuk megőrizni és ápolni édes apánk szent örökét: az önzellen hazaszeretetet és a nagy elveket, ép úgy megfogjuk őrizni és ápolni szívünkben s lelkünkben a hálát, melyre minket a magyar haza a maga összeségében örökre kötelezett. Az ég áldása kísérje önöket s áldva legyen édes szülő hazánk. Budapest, 1894. évi április hó 5-én. *Kossuth Ferencz s. k. Kossuth Lajos Tivadar s. k.*

A Kossuth szoborra — még mielőtt felhívásunk az adakozásra megjelenhetett volna — adományait átadták vagy elküldték a következő előfizetőink: Kolozsvárról Kuszko István 5 frt. Kuszko Istvánné Tokaji Irma 5 frt. Schultz Rezső műkertész 5 frt. Komáromi J. asztalos mester 5 frt. Simon Ferencz 1 frt. Tóth József 1 frt. Merza Lajos 5 frt. Zoványi Jenő lelkész 2 frt. 50 kr. Sipos Károlyné Stantz Mari urasszony 5 frt. Özv. Koronka Antalné 2 frt. Poszler Gyula 5 frt. Sarkány Ferencz tanár Kolozsvárról 1 frt. Magyarossy Gyula ivén adakoztak:

Magyarossy Gyula 1 frt. Kerekes Márton 50 kr., Balogh György 20 kr., Beteg Gábor 10 kr., Szabó István földész 50 kr., Kelemen Ferencz 50 kr., Bene Imréné 20 kr., Tárkány Ferencz főerdész 1 frt. Czako János 50 kr., Kilin Sándor 1 frt. Szupp Károly 20 kr., Mutsi György 20 kr., Mutsi Györgyné Szilágyi Róza 30 kr., Havasi István 1 frt. Havasi Istvánné szül. Hajdu Mária 50 kr., ifj. Boros József 20 kr., Páll Sándor 50 kr., Szabó József 10 kr., Tárkányi István 30 kr., Tárkányi Istvánné Réti Anna 20 kr., Tárkányi Pista 10 kr., Papp Mihályné szül. Bánai Juliska 50 kr., Papp Mihály 1 frt. ifj. Régeni György 1 frt. ifj. Régeni Györgyné 1 frt. Régeni Erzsébet 20 kr., Régeni József 20 kr., özv. Szabó Márton 50 kr., Kilin György 1 frt. Berki József 10 kr., Kőszegi György 10 kr., Ladovitzki József 50 kr., János Sztóján bolgár nemzetiségű 20 kr.

Rajkai Friebeisz Gyula Apatinból 3 frt. Kisfaludi Lajosné 1 frt. Spaller Károly 50 kr., Kovacs Albertné 1 frt. Utóbbiak Kolozsvárról

Összesen 63 frt. 40 kr. Ez összeg be van téve a kolozsvári kereskedelmi bankba „Kossuth-alap“ címen, a 2082. sz. könyvecske szerint. Az adakozások nyugtázva lettek időről-időre a helyi lapok hasábjain is,

hogy legyenek nyilvántartva, megörökítve a történelem számára azoknak nevei, kik a nagy Kossuth szobrát előállítani segítenek.

Fornszek Sándor képei a kolozsvári orsz. ereklje-muzeumban. Nagy halottunk temetése utáni egyik napon Eötvös odavezette Kossuth Ferenczhez, majd Kossuth Lajos Tivadarhoz az agg Fornszek Sándort, a szabadságharc egyik jeles bajnokát, a ki zokogva ölelte meg a két testvért.

— Dicsőült atyátok után, így szól Eötvös a Kossuth fiukhoz, e férfit szenvedett leg többet hazánkért

Majd Fornszekhez fordulva mondotta:

— Bátyám! 1892-ben Turinban azt mondotta Kossuth, a kormányzó: „Nem sokáig élek már, a sir meg van nyitva elő tem.” Amire te azt felelted: „Kormányzó ur vigyen emgem magával.” Most bátyám kérd meg a két Kossuthot: maradjanak itthon minálunk.

Az ősz negyvennyolczas ezredes sirva fordult a Kossuth fiukhoz:

— Maradjatok! Maradjatok! . . .

Ennek a jeles aggastyánnak és kiváló hazafinak két arcképét hozta el Szabó Samu Kolozsvárra az orsz. ereklje-muzeumnak. Mind a két képet Kossuth temetése napján Fornszektől kapta. Az egyik kép 1849-ben készült dagoureth felvétel másolat, a másik pedig a jelenlegi korból vett fénykép. Megjegyezzük, hogy Fornszek kolozsi születésű. Kolozsvárt tanult, 1848. előtt mint katonatiszt abban az ezredben szolgált, a melynek Ferencz József mostani királyunk volt az ezredese. Kolozsváron Végh Bertalan és több helybeli honvéd személyes ismerőse.

A kolozsvári honvéd-egylet köréből.

A kolozsvári és kolozsmegyei egyesült honvéd-egylet rendkívüli közgyűlése mélyen megrendült fájdalommal tudatja bajtársaival a nemzet legnagyobb fiának

KOSSUTH LAJOSNAK

Magyarország egykori kormányzójának

élete 92-ik évében 1894 márczius 20-án este 10 óra 55 perczkor, a haza földjén túl, Turinban történt gyászos elhunytát.

Kolozsvárt, 1894 márczius 21.

A kolozsvári és kolozsmegyei
egyesült honvéd-egylet közgyűlése.

A nemzetet s honvéd-egyletünk tagjait ért eme gyász emlékére közgyűlésünk egyhangulag elhatározta, hogy az egylet a nemzet nagy halottja iránti fájdalomnak külsőleg is kifejezést ad és hat hétig gyászszal bevont „K. L. 1848.” felirattal ellátott nemzeti színű kokárdát fog az egylet minden tagja viselni. A gyászoló család előtt fájdalmát és mély részvétét átiratban tolmácsolni fogja, a temetésen testületileg megjelen, e határozatait gyásziraton közli a bajtársakkal és az együttérző rokon-testületekkel.

A kolozsvári és kolozsmegyei
egyesült honvéd-egylet közgyűlése.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

K e g y e l e t.

Uj év alkalmával a zászlónk alá csoportosult hívek nagy száma a „Történelmi Lapok” ez év első számában kifejezte a még élő Kossuth iránt érzett mély hódolatát s háláját és üdvözlét a felett, hogy a 91 éves agg férfit a hontalanság terheit hordozva, éjét, napot össze téve, könyvekbe foglalja végrendeletét s haza küldi a magyar nép számára.

Ez üdvözlétet terjedelmes, 16 oldalra terjedő füzetben irták alá a már néhai Kossuth Lajos tisztelői **százakra menő** száma.

Az aláírásokat a szerkesztőség a mint kapta, rendre úgy küldötte el a műintézetnek fényképezés és metszvény készítés végett.

A karácsonyi nagyobb posta forgalomban négy aláírás eltévedt s csak későn, a lap megjelenése után jutott rendeltetési helyére.

Egy néhány aláírást technikai okok kiszorítottak a lapból s néhány tekintélyes honvéd aláírása későn érkezett, a mikor már az üdvözlők gárdájával a „Történelmi Lapok” új évi üdvözlő levele kiment.

Gondosan ellettük ez aláírások metszvényeit azzal az elhatározással, hogy a nagy hontalan születése napján küldendő üdvözlő levélhez felhasználjuk.

Fájdalom ezt a szerencsét nem érhattük meg.

Lenyomatjuk e névsort most, az elhunyt iránti kegyelet jeléül s a „Történelmi Lapok” eddig megjelent f. é. példányait is bezárólag ez aláírásokkal a multkorhoz hasonlóan díszbe kötve, a többi kötetek mellé elhelyezzük a ma még Turinban levő Kossuth könyvtárban.

Az aláírók kifejezik az egész nemzet amaz óhaját, hogy Magyarország elhunyt legnagyobb fiának emléke legyen üdött!

Sarkosy János
volsz hadvezér a 95. sz. altábornagy
jelentleg nyug. gyarm. parancs.
s a kolozsvári honvéd-egylet algyőzője.

Privácsy József
1848/9 évi olasz hír híres
ezredes.

János Bertalan
 a 30^{ik} honvéd zászl.: 2^{ik}
 zászló őrmestere, most
 Zenta v. fűgyise.

Jathurcsky János
 volt 64. honvéd zászlóalj
 főhadnagy hadnagya,
 jelenleg árnaséki ezred.

Groszky Péter

Belenay Lipó
 1848/9-ki honvéd őrmes.
 a 105^{ik} zászlóaljnál
 jelenleg inas és
 díjazt Nagy-Kállóré. Magyarországon

Percsai Gerő
 honvéd alhadnagy
 4^{ik} honvéd zászlóalj őrmestere
 jelenleg Kassa környékén

Hoffman Adolf
 1848/9 honvéd hadnagy

Lakatos Péter honvéd
 őrmester a 27^{ik} zászló
 zászlóalj.

Beisy Albert
 születet: Török László

Boromipalatinus
 Zenta város polgármest.

Beisy Albert

Serena György 1848-49 szara.
 dos a 82. zászlóalynál, - jelenleg
 m. kir. honv. százados a. sz. k. v.
 és kőrs. jegyző Gyergyó sz. mintásor.

Jakabkányi Dániel
 1848-49 évi köz honvéd

Benedek Ferenc
 mérai ev. ref. pap.

Debravényi Ignác
 főhadnagy a 93^{ik} zászlóalj
 jelenleg vámpénztárnok-Szeged.

A hős pap emléke. Nyitárról írják nekünk, hogy ott márczius 15-én leplezték le Erdősi Imrénék, a hős branyiszközi pap szülőházán, a tiszteletére készült emléktáblát. Az ünnepélyes istentisztelet után Gutwill dr. mondott beszédet. Este 150 terítékű banket volt.

Helyreigazítás. Lapunk 5. számának 45. lapján a Perszián Gerő cikkében Oláh Károly helyett Olasz Károly olvasandó.

Az orsz. honvédségélyző-egylet április 16-án délelőtt tartotta meg rendes évi közgyűlését Halassy Gyula orsz. képviselő elnöke alatt. Az elnöki jelentés szerint a honvédségélyző-egyletnek 1893-ban 6155 ügydarab érkezett, ebből elintéztetett nyugdíjadományozással 1417, évnegyedi segélylyel 24, rendkívüli segélylyel 1199, elutasított 688. Az 1893. év végeig nyugdíjat élvezett 4137 honvéd, évnegyedi segélyt kapott 143 honvéd. Ezek közül 2500 közhívő, ezer altiszt, a többi főtiszt volt. A nyugdíjasok részére 265,824 forintot, a negyedéyi segélyekre 13,281 frtot, rendkívüli segélyre 9806 forintot fordítottak. — Kezelési költség és személyi kiadások címén 5501 forintot adtak ki. Az összes kiadás tehát 294,414 forintra rugott. Az előző évi nyugdíjasok közül 273 meghalt. 14 menházba lépett, 4 egyén nyugdíját pedig beszüntették. 1893. évben tehát 1194-gyel szaporodott a nyugdíjazottak száma. A számvizsgáló bizottság jelentése alapján a fölmentést megadták. Végül az alapszabályok néhány szakaszát módosították.

Az „**Aranykönyv**“ 289—304 oldala van mai számunkhoz mellékelve, tartalmazza a következők gyűjtéseit és adományait: Oszlányi Kornél kir. ügyész Karánsebes 5 frt, Baranyai Jenő Duna-Abony 1 frt, Bogdány Csákány Eliz postamester Som 1 frt, Hadházi Dezső püöri szemléssz Göncez 1 frt, Járásbiróság Monor 2 frt, Erdős Endre réf tanító Dombrád 2 frt 30 kr., Szentkatalnai Bakk Endre plébános Vizakna tagdíj 1 frt, Sztarics Bertalan ügyvéd Zenta 1 frt, Posta- és táv hivatal Ipolytság 5 frt 30 kr., Faulwetter Lajos posta táv főtiszt Trencsén 5 frt. M. kir. postahivatal Herkány 1 frt, dr. Grünwald Zsigmond ügyvéd M.-Szigeten 1 frt, Kir. ügyészség Pécs 5 frt, Bittera Zsigmond kir. közigyűző Breznóbánya 2 frt, Nagy Árpádné postamester Debreczen 2 frt 30 kr., M. kir. postahivatal Bodzafor-duló 1 frt 30 kr., Zelle Róza postamester 1 frt 50 kr., Haraszthy Guido adótárnok Munkács 20 kr., Órgróf Pallavicini Adolf Abauj-Szemere 2 frt, Ragályi Béla megye biz. tag Balajton 1 frt, Kahén Nátán Somogy megye biz. tag 5 frt, Pénzügyőri szakasz Alsó-Kubin 3 frt 95 kr., Koller Tivadar Alap 1 frt, Solyóms község 2 frt 90 kr., Joós Elek püöri biztos Beszterce 5 frt, Weininger Sándor püöri biztos Szegszárd 1 frt, özv. Fekete Gyuláné Dömös 2 frt, Postahivatal Budapest 3 frt 50 kr., Papp Sándor ügyvéd Szász-Régen 5 frt, Márk József megyebiz. tag Mező-Csáth 1 frt, Márk Ferencz megyebiz. tag M.-Csáth 1 frt, Quirini András püöri szemléssz Drágabártfalva 50 kr., Farkas Mihály s.-kanonok Nógrád-Vadkert 1 frt 50 kr., dr. Jeszenszky megyebiz. tag N.-Temesin 1 frt, Pénzügyőri biztos Torda 5 frt 30 kr., Papolezy Lajos járásbíró Margitta 2 frt, Szmrecsányi György főispán Alsó-Kubin 5 frt, Tertjanszky Andor földbir-tokos Ipolykeszi 20 kr., Papp Miklós megyebiz. tag és kir. pénzügyigazgató Trencsén 5 frt, Bélya Gergely gr. kat. román lelkész, román tápintézeti praefektus M.-Sziget 3 frt, Bigler Jenő m. bizottsági tag Salgó-Tarján 4 frt 50 kr., Kikindai Ferencz m. bizotts. tag N.-Kikinda 5 frt, Zakariás Márton m. biz. tag Fogaras 50 kr., Törvényészi elnök Beszterce 1 frt, Schiessel Albert m. bizotts. tag Alvincz 1 frt 50 kr., Szappan János körjegyző Budatelke 4 frt, Deresényi Elek Móriczhely 5 frt, Hirsch Béla főszolgabíró Bálines 1 frt 20 kr., Kassai m. k. fővárhivatal 50 kr., Priberdy Vuchini Jankovics Besán József m. bizottsági tag Terezo-vác 25 frt, L. Velits Károly M.-Frata 2 frt, Tóth Pál igazgató-tanár Miskolcz 20 frt, Némethy Lajos N.-Torák 1 frt, Kreselics Márk N.-Beckerek 2 frt, Hipscey Ervin kir. ügyész Ipolytság 5 frt, Hell Sándor megye biz. tag Dacsó-Keszi 1 frt, M. kir. adóhivatal Margitta 3 frt 50 kr., Wohl Hermann Losoncz 1 frt, Ev. ref. lelkész Esztár 30 kr., Urglich Gusztáv r. k. lelkész Felső-Órs 2 frt 20 kr., Pénzügy-őri szakasz Bonyhád 40 kr., Borbély Gyula N.-Enyed 1 frt, Magyarai Dániel m. bizotts. tag Torda 5 frt, Borsodi József Tornalya 2 frt, Vaczulik Imre püöri főigazgató N.-Tapolcsa 3 frt 50 kr., Besztercebányai pénzügyigazgató 3 frt, ubitza Kálmán Monostorszeg 5 frt, Jónásch Antal Salgó-Tarján

Ügyvédi kamara Kassa 70 kr., Stawiariski Romuald 3 frt.

(V.) A „**Sánta huszár**“ naplója ezimen már jövő számunk tárczarovatában egy igen érdekes emigráns-napló közlését kezdjük meg. A rendkívül vonzó, könnyed modorban irt emlékirat az 1849 július 21-iki verestoronyi csata és a kimenekülés leírásával kezdődik, azután a vidáni táborozás, majd a Sumlára vándorlás élénk ismertetésével, szerzőnk (Kossuthot követve) Kiu-tahiába megy. Emigránsaink itteni életének, viszonyainak leírása után, a jó tollu *sánta huszár*, a ki Kossuthéknál jókorabb (már 1851 máj. 8-án Mészáros Lázárékkal) megmenekült e számkivetési helyről, Angolországba, s onnan Amerikába vezet és megismertette hányattatása, az ottani magyar emigránsok működése részleteivel, érdekesen írja le egyszersmint az angolok és amerikaiak társadalmi szokásait, magyar rokonszenvét, lelkesedését és szinte sajnáljuk, hogy az érdekesítő olvasmányt képező emlékirat 1852 szept. havával véget ér. Előre is felhívjuk t. olvasóink figyelmét ez élvezetes naplóra, melyet folytatólagosan fogunk közölni. A már néhai szerző nevét azonban csak a munka végén árulhatjuk el, a midőn egyuttal arczképét és életrajzát is kiadjuk.

Az „1848—49. Történelmi Tárcza-Napló“, melyet előfizetőinknek ajándékképpen állított össze a szerkesztőség s a márcz. 15-iki laphoz mellékelte, *nyolcz kiadást* ért s ma már 21 ezer példányban forog közkezen. A kicsi naptárnak ezt a szokatlan sikerét megmagyarázza az a gazdag tartalom, a mely a nagy napok két évének minden napjáról naplószerűleg tájékoztat, Kossuth, Petőfi kézírata s arczképei, a melyek *erekljeértéküvé* teszik a Tárcza-Naplót, a szövegbe nyomtatott 1848—49. évi naptár, melyek közül az utóbbi véletlenül megegyezik a f. évi naptárral s így a közönséget az év napjairól is tájékoztatja. A naplót különben a magyar irodalomban szokatlan olesósága is vitte. Egyletek, iskolák, gyárak, ha több száz példányt rendeltek, előállítási árban kapták. Így az aradi szabadságharczi muzeum 1000 példányt, a budapesti ferenczvárosi dohánygyár 700 példányt rendelt, számos gyár, intézet rendelt 100—500 példányt tagjai részére. A legutóbbi kiadás bővítve van a Kossuth életrajzával is.

„Történelmi Tárcza-Napló“ a Kossuth-szobor javára. A „Történelmi Tárcza-Napló“-t, a Kolozsvárt megjelenő „Történelmi Lapok“ márcz. 15. mellékleteként állította össze a szerkesztőség. Az újabb kiadás bővítve van Kossuth Lajos rövidre szabott életrajzával. A könyvecskékből testületeknek és lelkesebb hazafiaknak a szerkesztőség 5 frt ellenében készséggel bocsát 100 példányt rendelkezésre, hogy azokat 15 kr. bolti ár mellett a *Kossuth-szobor javára* értékesítsék. Csak azt köti ki, hogy a gyűjtést a „Történelmi Lapok“-ban nyugtázzák az illetők.

Bekötési táblák az 1848–49. Történelmi Lapok 1892. és 1893. évi folyamának bekötésére *e hó elejétől kezdve*, darabonként 80 krral megrendelhetők a kiadóhivataltól. A bekötési tábla diszes kiállítással készül. Az 1892-ik első évfolyam táblája *vörös* angol vászon, az 1893. év folyam *táblája* fehér lesz. Az 1894. évfolyam táblája pedig zöld angol vászomból fog készülni. A m. é. folyam bekötési táblái olcsó, elegáns és izléses kiállításáért előfizetőink körében nagy keresletnek örvendtek. E táblába kötve, a Történelmi Lapok bármely szalon asztalnak díszét képezi. A tábla első lapján piros (a f. é. folyamánál fehér) alapon arany nyomással koszoru által övezve foglal helyet Magyarország és Erdély külön-külön álló címere, melyet felül, szent István koronája foglal össze. Ez alatt dísz betűkkel a lap címe, a szerkesztőség s az évfolyam van feltüntetve. E felírást, a tábla szélein izléses fekete nyomásu körzet veszi körül. A tábla hátsó lapján vaknyomásu ékitmények foglaltnak. A tábla sarkára az első lapon foglalt felirat van arany nyomással helyezve. E felhívást azért tartjuk szükségesnek most idejében közölni, hogy olvasóinknak módjuk legyen az ideje korán való megrendelésre s tájékozva legyünk a készitendő példányok számára nézve.

Képek a szabadságharczából a milleniumra. A kolozsvári orsz. ereklye-muzeum felkéri a honvéd-egyleteket, a hazai fényképészeket, rajzolókat, s az ügy iránt érdeklődő hazafiakat, honleányokat, hogy a millenium idejéig a szabadságharczbeli honvédek arczképeit, a honvédemlékek képeit vagy miniatura mintáit, valamint honvéd siremlékek, csatahelyek képeit a kolozsvári orsz. ereklye-muzeumba beküldeni sziveskedjenek. A muzeum minden tárgyat köszönettel fogad és nyilvánosan fog nyugtázni. E tárgyakból a millenium idejére egy szép kiállítás rendezése tervezetik.

A **nemzeti gyász profanálása** lett volna az elmúlt napokban előfizetési felhívásokkal zaklatni a közönséget, és azért inkább bevártuk a gyász oszlásának idejét, hogy újból a nagyközönség figyelmébe ajánljuk J. Virág Béla, a Telefon Hirmondó szerkesztőjének érdekes hetilapját, a **Világnaplót**. Az érdekes hírek és cikkek heti-lexikonja ez, mely hetenkint szombaton este jelenik meg. Közli ugy a belföldi, mint a külföldi sajtó érdekes híreit és cikkeit és az ezekre vonatkozó illusztrációkat. Nélkülözhetetlen segéd-újság mindazok részére, a kik csak egy vagy két hirlapot járatnak. A Világnapló rendkívül szórakoztató olvasmány, mert a világsajtónak csak az érdekes anyagát dolgozza fel, még pedig mintegy 1700 bel- és külföldi újságból. Előfizetési ára negyedévenként 1 frt 50 kr., mely összeg: Világnapló, Budapest, Rákos-utca 2. sz. címre küldendő be.

Kérelem emigránsainkhoz. Hosszas előmunkálatok és adatgyűjtés után végre meglehetősen pontossággal tudjuk, kik és hányan élnek még dicső szabadságharczunk honvédei közül. Nem kevésbé fontos lenne azonban honvédeink közül amaz *emigránsaink* neveit is tudnunk, kik a haza szent ügyéért körülbelül 45 év előtt külföldre bujdosván, hosszas hányattatás után a honvágytól indítva ismét hazánkba tértek és nemzetünk szerencséjére még ma is élnek. A világsai napok után

közel 4000 honvéd emigrált ki Törökhonba, mások meg Komárom feladása után Nyugatra emigráltak, a harmadik csoportja az emigránsoknak pedig Kossuth hívására 10 év mulva gyült össze Olaszországban, az 1859-iki magyar legió zászlaja alá. Kik élnek még ezek közül, kiknek neveit sem ismerjük még mind teljesen? Lapunk egyik az emigráció történetével speciálisan foglalkozó belmunkatársa összeakarván állítani *a még élő emigránsok teljes névsorát és emigránskodásuk rövid történetét*, olvasóink és honvédeink támogatására számítva, felkérjük ezennel nemcsak t. előfizetőinket, *de összes olvasóinkat*, sziveskedjenek szerkesztőségünkhöz beküldeni a még élő emigránsok neveit és pedig, nemcsak emigráns-olvasóink szives tudósító *rövid levelét* és pontos lakáscímét kérjük, hanem mind amaz emigránsaink nevét, kiket olvasóink netalán ismernének. Olvasóink szives buzgóságától függ, hogy a még élő emigránsaink lehetőleg teljes névsorát mielőbb összeállithassa

a szerkesztőség.

Megvételre keressük a következő, gyűjteményünkbeli hiányzó hirlapszámokat és füzeteket: a „Pesti Napló“ 1878. évfolyama *reggeli* 21. sz., a „Vasárnapi Újság“ 1879. évf. 6., 1883. 39. sz., a „Politikai Ujdonságok“ 1879. évf. 16., az 1880. 51. sz., az 1881. 13., 14. sz., az 1883. évf. 52. sz., a „Magyar Ifjúság“ 1891. évf. 52. sz., az *Áldor* Imre szerkesztésében megjelent „Tarka Világ és Képes Regélő“ 1869. I. évf. 1–4. és 15–24. sz., valamint a szintén az ő szerkesztésében megjelent „Honvéd-Naptár“ összes eddigi évfolyamát, vagy egyes évfolyamait külön is.

Szerkesztőség.

Előfizetési felhívás

„KÉPES CSALÁDI LAPOK“

szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap 1894. évfolyamára.

Megjelen minden vasárnap, díszes kiállításban, tetszetős borítékkal.

A „Képes Családi Lapok“ a legelterjedtebb, legdíszesebb s legolcsóbb képes hetilap, a mely szívet és lelket nemesebb, hasznos és ismeretterjesztő olvasmányokat nyújt a magyar művelt olvasó közönségnek.

A „Képes Családi Lapok“ a legmagasabb irodalmi nivón álló lap, mely körül a nemzeti irodalmunknak első rangu írói és íróái tömörülnek: így az 1894. évi első szám következő íróktól hoz közleményeket: *Jókai Mór*: „Hogy is volt ez adólgó? (beszély). *Beniczky Bajza Lenke*: „A sors kezéjébe“ (regény). *Tölgyesi Mihály*: „A gyémánt gyűrű“ (humoreszk). *P. Csorba Ákos*: „A Bosphorus partján“ (rajz). *Stiller tanár*: „A füzéről“ (orvosi czikk) stb stb. Költeményeket írtak e számba: *Komócsy József*, *Varsányi Gyula*, *Fekely Sándor dr.* A regénymellékletet *Lauka Gusztáv* írta, címe: „Pásztorház és liderszfeny“. — A képek az újv alkalmából valók s igen találó rajzok. A mi különösen érdeket kölcsönöz e számnak az, hogy az abban megjelent közlemények íróinak arczképeit s sajátkezű aláírásait is veszi az olvasó.

A „Képes Családi Lapok“ évenként, s szövegbe nyomott több regényt ad, elsőrangú írók tollából.

A „Képes Családi Lapok“ két hetenként megjelenő melléklapja, a „Hölgyek Lapja“ háztartási és divatrésszel ellátva, teljesen nélkülözhetővé tesz minden más divatlap tartását.

A „Képes Családi Lapok“ a fentebb említett szöveg között megjelenő regényeken kívül évenként, több önálló, eredeti, beköthető regényt ad jutalmú előfizetőinek.

S mind ezen előnyök daczára, a „Képes Családi Lapok“-nak a „Hölgyek Lapja“ című divattalpal és Regénymelléklettel együtt, előfizetési ára csak egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Az előfizetési pénzek a lap kiadóhivatalához: Budapest, Nagykorona utca 20. sz. küldendők, amely kívánatra mut utványszámokat díjtalanul küld bárkinek, ha az iránt levelezőlapon megkeresetik

Aki az egész évre szóló 6 forintnyi előfizetési összeget 80 kr. csomagolási- és postaszállítási díjjal egész évre beküld. annak 4 regényt, — a ki félévi 3 frt előfizetési összeget és 40 kr. csomagolási- és postaszállítási díjat küld be, annak két regényt, a ki 1 frt 50 kr. negyedévi előfizetési díjat és 20 kr. csomagolási- és postadíjat egyszerre küld be, egy eredeti regényt küld ajánlva és díjmentesen jutalmul a kiadóhivatal.

A „Képes Családi Lapok“ kiadóhivatala

Budapest, V. Nagykorona-u. 20.